

**UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

**TRESTNOPRÁVNE DÔSLEDKY PÁCHANIA TRESTNÝCH
ČINOV PROTI ŽIVOTNÉMU PROSTREDIU**

DIPLOMOVÁ PRÁCA

04442b3f-b853-4d07-a1a0-db936fef6aef

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI
PRÁVNICKÁ FAKULTA

TRESTNOPRÁVNE DÔSLEDKY PÁCHANIA TRESTNÝCH
ČINOV PROTI ŽIVOTNÉMU PROSTREDIU

Diplomová práca

04442b3f-b853-4d07-a1a0-db936fef6aef

Študijný program:	právo
Študijný odbor:	právo
Školiace pracovisko:	Katedra trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín
Vedúci diplomovej práce:	prof. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.

Čestné vyhlásenie

Vyhlasujem na svoju česť, že predloženú diplomovú prácu som napísala samostatne a všetku použitú literatúru uvádzam v zozname bibliografických odkazov.

Mgr. Martina Bočko Pallerová v.r.

Abstrakt

BOČKO PALLEROVÁ, Martina: *Trestnoprávne dôsledky páchania trestných činov proti životnému prostrediu* (Diplomová práca). Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Právnická fakulta. Katedra trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín. Vedúci diplomovej práce: prof. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD. Stupeň odbornej kvalifikácie: magister (v skratke „Mgr.“). Banská Bystrica, 2025. Rozsah práce: 74 strán.

Práca sa venuje trestnoprávnym dôsledkom páchania trestných činov proti životnému prostrediu. V úvodných kapitolách prináša definície trestných činov proti životnému prostrediu a trestnoprávných sankcií – trestov a ochranných opatrení - definovaných Trestným zákonom. V poslednej kapitole práca obsahuje štatistické vyhodnotenie incidencie OČTK zistených a objasnených prípadov trestných činov proti životnému prostrediu v sledovanom období 2020 – 2024, počty obžalovaných za tieto trestné činy a počty odsúdených za tieto trestné činy ako aj analýzu konkrétnych rozsudkov so zameraním sa na uložené tresty za vybrané najčastejšie sa vyskytujúce trestné činy proti životnému prostrediu úvahy o kvalite a dostupnosti relevantných údajov a návrhy na zlepšenie praxe objasňovania a postihovania environmentálnej kriminality.

Kľúčové slová: trestné činy proti životnému prostrediu, sankcie, trest, environmentálna kriminalita.

Abstract

BOČKO PALLEROVÁ, Martina: *Criminal consequences of offences against the environment* (Diploma thesis). Matej Bel University in Banská Bystrica. Faculty of Law. Department of Criminal Law, Criminology, Criminalistics and Forensic Disciplines. Thesis supervisor: prof. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD. Degree of professional qualification: master (abbreviated as "Mgr."). Banská Bystrica, 2025. Scope of work: 74 pages.

The thesis deals with the criminal consequences of committing crimes against the environment. In the introductory chapters, it provides definitions of crimes against the environment and criminal sanctions - penalties and protective measures - defined by the Criminal Code. In the last chapter, the thesis contains a statistical evaluation of the incidence of cases of crimes against the environment detected and solved by the law enforcement authorities in the 2020-2024 reporting period, the number of defendants charged with these crimes and the number of convicted persons for these crimes, as well as an analysis of specific convictions, focusing on the sentences imposed for the selected most frequently occurring crimes against the environment, reflections on the quality and availability of relevant data, and suggestions for improving the practice of solving and sanctioning environmental crime.

Keywords: offenses against the environment, environmental crimes, sanctions, punishment.

Obsah

Čestné vyhlásenie	2
Abstrakt	3
Abstract.....	4
Zoznam skratiek	6
Úvod	7
1 Trestné činy proti životnému prostrediu	9
1.1 Ohrozenie a poškodenie životného prostredia § 300 a § 301	13
1.2 § 302 Neoprávnené nakladanie s odpadmi	15
1.3 § 302a Neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok.....	16
1.4 Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia § 303 a § 304.....	17
1.5 § 304a Neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu	18
1.6 § 305 Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov	19
1.7 § 305a Týranie zvierat	20
1.8 § 305aa Usmrtenie spoločenského zvierat'a bez primeraného dôvodu.....	22
1.9 § 305b Zanedbanie starostlivosti o zviera	23
1.10 § 305c Organizovanie zápasov zvierat	24
1.11 § 306 Porušovanie ochrany stromov a krov	25
1.12 Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín § 307 a § 308	25
1.13 § 309 Únik organizmov	27
1.14 § 310 Pytliactvo	27
2 Trestnoprávne dôsledky páchania trestných činov	29
2.1 Tresty	30
2.1.1 Tresty ukladané fyzickým osobám.....	32
2.1.2 Tresty ukladané právnickým osobám.....	38
2.2 Ochranné opatrenia	41
3 Analýza páchania trestných činov proti životnému prostrediu a ich trestnoprávných dôsledkov v podmienkach SR	48
Záver.....	62
Zoznam bibliografických odkazov	64
Prílohy	71

Zoznam skratiek

ČR	Česká republika
EÚ	Európska únia
FO	fyzická osoba
GP SR	Generálna prokuratúra Slovenskej republiky
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OČTK	orgány činné v trestnom konaní
PO	právnická osoba
SR	Slovenská republika
TČ	trestný čin alebo trestné činy
ŽP	životné prostredie
Z/O/DO	zistené/objasnené/dodatočne objasnené

Úvod

Historický prirodzený vývoj v rastlinnej aj živočíšnej ríši od čias vzniku planéty Zem prirodzene zahrňoval aj zánik niektorých a vznik iných druhov, pričom tento prirodzený vývoj bol narušený až rozvojom priemyslu a vznikom veľkých priemyselných centier, ktoré mali spolu s ďalším vývojom ľudskej činnosti za následok výrazné znečistenie ovzdušia, vôd, degradáciu pôdy a tiež ohrozenie tohto prirodzeného vývoja. Tieto častokrát lokálne alebo regionálne vnímané environmentálne problémy však ovplyvňujú stav životného prostredia v celosvetovom meradle. Ochrana dnes značne zdevastovaného životného prostredia je preto dôležitá v globálnom meradle a riešená aj prostredníctvom nadnárodnej kooperácie. Snaha prispieť k ochrane životného prostredia a tiež k motivácii obyvateľstva, aby sa zdržalo škodlivého konania sa odráža aj v snahe zákonodarcu postihovať osoby, ktorých činy nie je dostatočné postihnúť v správnom konaní aj trestnoprávne.

Podľa zákona 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov, je životným prostredím všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov včítane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy (§ 2).

Trestným činom v zmysle zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) je čin protiprávny, ktorý zároveň napĺňa znaky protiprávneho činu uvedené v Trestnom zákone, pokiaľ tento neustanovuje inak. Táto definícia determinuje, či protiprávny čin je správnym deliktom alebo sa zákonodarca rozhodol, že jeho ochrana si vyžaduje najprísnejšiu a teda trestnoprávnu formu.

„Už niekoľko rokov sú hlavné trhy s environmentálnou kriminalitou považované za tretieho (niekedy štvrtého) najväčšieho tvorca „špinavých peňazí“. Vyššie sú podľa odhadov len príjmy z obchodovania s drogami, falšovania a obchodovania s ľuďmi - a niekedy aj z nelegálnych hazardných hier.“¹ Takéto odhady možno samozrejme považovať za vysoko špekulatívne a nepresné pre absenciu relevantných dát, avšak vzhľadom na to, že mnoho trestných činov environmentálneho charakteru nie je nahlásených polícií a sú odhalené skôr pri náhodnej inšpekcii alebo v prípade katastrofických následkov, je namieste predpokladať správnosť skôr väčších odhadov než

¹ SPAPENS, T., R. WHITE, D. van UHM et al. (eds.). *Green Crimes and Dirty Money [Zelené trestné činy a špinavé peniaze]*. s. 1.

sú reálne zdokumentované príjmy z trestnej činnosti. „*Environmentálne trestné činy si často vyžadujú zložité logistické reťazce a je ťažké posúdiť, koľko peňazí jednotliví aktéri zarobia. Okrem toho špecifickým problémom pri výpočte „hodnoty“ environmentálnej trestnej činnosti je, že často ide o trestné činy omisie. Inými slovami, páchatelia peniaze skôr ušetria, ako zarobia, napríklad korporácie nezákonne likvidujú odpad namiesto toho, aby ho spracovali zákonom predpísaným - a nákladnejším - spôsobom.*“² Preto environmentálna kriminalita často súvisí aj s ekonomickou trestnou činnosťou (legalizáciou príjmov z trestnej činnosti) a záujem na jej odhaľovaní a postihovaní by mal byť vyšší, keďže dokáže okrem záujmu na ochrane životného prostredia naplňať aj ciele, ktoré zákonodarca spája s trestnoprávnym postihovaním ekonomickej kriminality a tiež pomáhať pri odhaľovaní a postihovaní takejto trestnej činnosti.

Cieľom tejto práce je analyzovať legislatívnu úpravu trestných činov proti životnému prostrediu, trestnoprávných sankcií a najmä pomocou štatistických údajov zverejnených OČTK a analýzy zverejnených rozsudkov zhodnotiť aktuálny stav odhaľovania a postihovania tohto druhu kriminality a aplikované trestnoprávne dôsledky páchania trestných činov proti životnému prostrediu v podmienkach SR.

V úvodnej kapitole je uvedená stručná charakteristika samotného pojmu trestný čin a následne definované znaky základných skutkových podstát jednotlivých trestných činov proti životnému prostrediu, ktoré v aktuálne platnej a účinnej úprave pozná Trestný zákon. Cieľom ďalšej kapitoly je charakterizovať pojem sankcie v trestnom práve a stručne definovať jednotlivé druhy trestov a ochranných opatrení, ktoré je možné uložiť páchatelom trestných činov, pričom okrem sankcií ukladaných fyzickým osobám budú definované aj sankcie, ktoré možno uložiť páchatelovi, ktorým je právnická osoba, keďže ako už bolo skôr spomenuté, trestné činy proti životnému prostrediu môžu byť páchané aj právnickými osobami za účelom zníženia nákladov a teda dosiahnutia vyššieho zisku. Záverečná kapitola bude skúmať zverejnené štatistiky z jednotlivých fáz trestného procesu až po analýzu zverejnených rozsudkov za vybrané trestné činy s cieľom zhodnotiť incidenciu odhaľovania a postihovania environmentálnej kriminality v podmienkach SR a analyzovať trestnoprávne dôsledky, ktoré z takejto trestnej činnosti vyplývajú pre konkrétnych páchatelov.

² SPAPENS, T., R. WHITE, D. van UHM et al. (eds.). *Green Crimes and Dirty Money*. s. 1.

1 Trestné činy proti životnému prostrediu

Úlohou úvodnej kapitoly tejto práce je priblížiť najmä aktuálnu legislatívnu úpravu trestných činov proti životnému prostrediu v slovenskom právnom systéme. Je však dôležité uviesť, že trestnoprávna ochrana životného prostredia a teda legislatívna úprava trestných činov proti životnému prostrediu má na našom území dlhú tradíciu. „*Základy majú už v obyčajovom práve v Uhorsku, ktoré zhrnul krajinský sudca a neskôr uhorský palatín Štefan Verbóci (István Werbőczy, 1458 – 1541) v právnickej zbierke Tripartitum opus iuris consuetudinarii inclyti Regni Hungariae partiumque adnexarum (Trojdielne spracovanie obyčajového práva slávneho Uhorského kráľovstva a pripojených krajín, 1500 – 1514).*“³ Ako uvádza Jozef Klinda vo svojom článku toto dielo sa stalo podkladom Corpus Juris Hungarici a uhorských trestných zákonných článkov V/1878 o zločinoch a prečinoch a XL/1879 o priestupkoch v znení neskorších predpisov, ktoré zrušil až Trestný zákon č. 86/1950 Zb. Tento trestný zákon postihoval všeobecné ohrozenie, do ktorého zahŕňal aj spôsobenie požiarov a povodní, škodlivý účinok nebezpečných látok alebo síl a podobné nebezpečné konanie. Objavuje sa v ňom aj úprava pytlactva, avšak toto zarad'oval medzi majetkové trestné činy. Následne bol tento zákon nahradený Trestným zákonom č. 140/1961 Zb., ktorý so svojimi 45 novelizáciami platil až do roku 2005. V systematike tohto trestného zákona ešte neboli trestné činy proti životnému prostrediu osobitne vyčlenené a nachádzali sa medzi trestnými činmi všeobecne nebezpečnými.

Pre lepšie pochopenie definície a skutkových znakov jednotlivých trestných činov proti životnému prostrediu, ktoré sú uvedené v aktuálnom základnom prameni trestného práva hmotného v SR, Trestnom zákone v aktuálne platnom a účinnom znení, je potrebné najprv uviesť základnú definíciu trestného činu a tiež vysvetliť rozdiel medzi priestupkom a trestným činom, keďže obdobné protiprávne činy môžu v jednom prípade spadať do pôsobnosti trestného práva a v inom do pôsobnosti správneho práva.

Na to, aby mohol byť určitý čin označený ako čin trestný je v zmysle § 8 trestného zákona potrebné, aby splnil kumulatívne dve podmienky, a síce, ide o čin protiprávny, ktorý zároveň napĺňa znaky protiprávneho činu uvedené v Trestnom zákone, pokiaľ tento neustanovuje inak. Za protiprávne sa považuje také konanie, ktoré je v rozpore s právom, aj keď pojem protiprávnosti ako taký nie je definovaný žiadnym zákonným ustanovením

³ KLINDA, J. Trestné činy proti životnému prostrediu. *Enviromagazín*. s.10.

a jeho definícia sa odvíja hlavne z právnej teórie a judikatúry. Pre pochopenie definícií jednotlivých trestných činov proti životnému prostrediu a ich odlíšenie od iných protiprávných činov, ktoré poškodzujú verejný záujem na úseku životného prostredia, ktoré sú však predmetom skúmania práva životného prostredia a postihované v správnom konaní je dôležitá práve druhá uvedená podmienka a síce naplnenie znakov uvedených priamo v trestnom zákone, t. j. skutkovej podstaty jednotlivých trestných činov.

Skutková podstata trestného činu obsahuje súhrn obligatórnych a prípadne aj fakultatívnych znakov, ktoré určujú o aký trestný čin ide. Obligatórnymi, teda povinnými znakmi trestných činov, ktoré budú v tejto kapitole identifikované pri každom skúmanom trestnom čine, sú objekt (spoločenské vzťahy, ktoré sú chránené), objektívna stránka (znaky vyjadrujúce vonkajšiu charakteristiku TČ, t. j. konanie, následok a príčinná súvislosť medzi nimi), subjekt (páchateľ) a subjektívna stránka (zavinenie, t. j. úmysel resp. nedbanlivosť). V prípade, že skúmaný trestný čin má v základnej skutkovej podstate uvedený niektorý z fakultatívnych, teda nepovinných, znakov, tieto sa pre naplnenie skutkovej podstaty tohto konkrétneho trestného činu stávajú povinnými a teda budú identifikované aj tieto.

Pre lepšie pochopenie jednotlivých skutkových podstát trestných činov je vhodné ich zatriedenie podľa závažnosti a vyjadrenia skutkových podstát. Podľa závažnosti sa skutkové podstaty delia na základné, kvalifikované a privilegované. Základné skutkové podstaty uvádzajú charakteristiku základného stupňa protiprávneho konania a tiež základnú trestnú sadzbu. Kvalifikované skutkové podstaty obsahujú príťažujúce okolnosti, ktoré zvyšujú závažnosť činu a zvyčajne aj trestnú sadzbu. Privilegované skutkové podstaty naopak obsahujú skutočnosť, ktorá závažnosť činu a spravidla aj trestnú sadzbu znižuje. Pre zjednodušenie budú v nasledujúcich podkapitolách bližšie definované len základné skutkové podstaty jednotlivých trestných činov proti životnému prostrediu.

Podľa vyjadrenia skutkových podstát sa tieto delia na opisné, odkazovacie a blanketové. Opisné skutkové podstaty doslova, či už širšie alebo užšie, opisujú všetky znaky daného trestného činu. Odkazovacie skutkové podstaty, ako zo samotného názvu vyplýva odkazujú na inú skutkovú podstatu uvedenú v Trestnom zákone. Blanketové skutkové podstaty, ktoré sa často vyskytujú práve pri trestných činoch proti životnému

prostrediu, odkazujú na právne predpisy z iného odvetvia, v tomto prípade predpisy z oblasti práva životného prostredia.⁴

V prípade skutkových podstát niektorých trestných činov proti životnému prostrediu je pri definovaní ich znakov podstatnou náležitosťou spôsobená škoda, respektíve jej výška. V prípade týchto trestných činov je spôsob jej určovania osobitne upravený v § 124 ods. 3 a § 126 ods. 2 a 3. V prípade trestných činov proti životnému prostrediu „sa škodou rozumie súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahŕňa aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu.“⁵ V týchto prípadoch sa ujma alebo výška škody posudzuje najmä podľa všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti práva životného prostredia, ktoré určujú napríklad spoločenskú hodnotu chránených druhov, drevín a biotopov⁶ alebo definíciu pojmu ekologická ujma⁷. Spôsob určenia výšky škody je v prípade niektorých trestných činov ešte bližšie špecifikovaný, napríklad v prípade trestného činu neoprávneného nakladania s odpadmi.

Ďalším špecifikom, na ktoré je v prípade trestných činov proti životnému prostrediu potrebné upriamiť pozornosť je to, že v zmysle zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb“), niektoré z nich patria do špecificky vymedzeného okruhu trestných činov, za ktoré môže trestnú zodpovednosť niesť a teda subjektom byť nielen fyzická ale aj právnická osoba. Trestné činy, za ktoré môže niesť trestnoprávnu zodpovednosť právnická osoba sú konkrétne vymenované v § 3 tohto zákona a v ďalších podkapitolách, kde sa práca venuje definícii jednotlivých trestných činov proti životnému prostrediu bude upriamená pozornosť na tie, ktoré sú v tomto paragrafe uvedené.

V rámci systematiky Trestného zákona sa trestné činy proti životnému prostrediu nachádzajú v druhej (osobitnej) časti, šiestej hlave obsahujúcej trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu, druhom diely, ktorý už konkrétne obsahuje

⁴ Pre úplnosť je potrebné uviesť aj tretie delenie skutkových podstát, s ktorým sa v literatúre stretávame a síce podľa štruktúry na jednoduché a zložené, ktoré sa ďalej môžu deliť na alternatívne a kumulatívne.

⁵ KLÁTIK, J., S. ROMŽA, T. STRÉMY et al.. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*, s. 353.

⁶ § 95 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

⁷ § 10 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov.

definície skutkových podstát trestných činov proti životnému prostrediu. Definície týchto trestných činov sa nachádzajú v § 300 – 310 a ďalej sa vnútorne členia na:

- trestné činy ohrozenia a poškodenia životného prostredia,
- neoprávnené nakladanie s odpadmi ,
- neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok,
- trestné činy porušovania ochrany vôd a ovzdušia,
- neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu,
- porušovanie ochrany rastlín a živočíchov,
- týranie zvierat,
- usmrtenie spoločenského zvierat'a bez primeraného dôvodu,
- zanedbanie starostlivosti o zvierat,
- organizovanie zápasov zvierat,
- porušovanie ochrany stromov a krov,
- trestné činy šírenia nákazlivej choroby zvierat a rastlín,
- únik organizmov,
- pytliactvo.

Toto vnútorné členenie a názvy jednotlivých trestných činov proti životnému prostrediu sú špecifické pre slovenský Trestný zákon a jeho aktuálne platné a účinné znenie. V minulosti napríklad trestný čin týranie zvierat zakotvoval § 378 a zanedbanie starostlivosti o zvieratá § 378a, ktoré boli zaradené v deviatej hlave Trestné činy proti iným právam a slobodám.⁸ Takisto je odlišné od členenia a názvov v iných krajinách vrátane susednej Českej republiky.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že protiprávne činy osobitne pomenované v trestných poriadkoch iných štátov, ktorých osobitné pomenovanie absentuje v Trestnom zákone⁹ je možné postihovať na základe tzv. všeobecných resp. blanketových skutkových podstát, ktoré sú obsiahnuté v tejto časti Trestného zákona, ak je potrebné pred nimi chrániť spoločnosť s využitím trestného práva.

⁸ Tieto sa presunuli medzi trestné činy proti životnému prostrediu až novelou – zákon č.288/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.11.2020

⁹ Napr. trestný čin Poškodzovanie lesa, ktorý definuje § 295 Zákona č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník v znení neskorších predpisov platný v Českej republike.

Zároveň je dôležité poukázať na potenciálne environmentálne aspekty, ktoré sa môžu prejaviť aj v iných trestných činoch. „Okrem paragrafov druhého dielu šiestej hlavy Trestného zákona možno k environmentálnej kriminalite zaradiť aj niektoré ďalšie trestné činy, napr. ohrozovanie zdravia závadnými potravinami a inými predmetmi (§ 168), všeobecné ohrozenie (§ 284 – 285), poškodzovanie a ohrozovanie prevádzky všeobecne prospešného zariadenia (§ 286 – 288),...“¹⁰. Je potrebné osobitne poukázať na trestné činy proti mieru, proti ľudskosti, terorizmu a extrémizmu a vojnové trestné činy, ktoré aj dnes poškodzujú a ničia životné prostredie v mnohých krajinách, vrátane východného suseda SR, Ukrajiny. Tento aspekt je obzvlášť závažný preto, že dôsledky poškodzovania a ohrozovania životného prostredia sa nezastavujú na štátnej hranici a môžu mať až globálny dopad.

1.1 Ohrozenie a poškodenie životného prostredia § 300 a § 301

Časť trestného zákona venujúca sa trestným činom ohrozenia a poškodenia životného prostredia obsahuje dve ustanovenia, ktoré odrážajú záujem štátu na ochrane životného prostredia vo všeobecnej rovine, t. j. § 300 a § 301.

V § 300 môžeme identifikovať tri základné skutkové podstaty a síce v jeho odsekoch 1, 2 a 3. V odseku 1 sa uvádza: „Kto úmyselne vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku malej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.“ Zároveň ods. 2 príslušného paragrafu ustanovuje trestnosť obdobného činu, t. j. porušenia uvedených všeobecne záväzných právnych predpisov, avšak ak páchatel' takýmto porušením „vydá iného do nebezpečenstva ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.“ V neposlednom rade ods. 3 príslušného ustanovenia obsahuje ďalšiu skutkovú podstatu „Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak v chránenom území neoprávnene postaví stavbu.“ Nasledujúce odseky daného ustanovenia obsahujú kvalifikované skutkové podstaty. Skutkové podstaty v odsekoch 1 a 2 možno označiť za blanketové vzhľadom na odvolanie sa na všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov, skutková podstata

¹⁰ KYPTA, P. a M. SCHWARZ. *Environmentálne aspekty v kriminalistike a kriminológii. Vysokoškolská učebnica.* s. 173.

uvádzaná v treťom odseku je opisnou skutkovou podstatou, keďže priamo uvádza všetky znaky.

Pre skutkovú podstatu podľa § 300 ods. 1 a ods. 2 je objektom záujem zákonodarcu na ochrane životného prostredia ako celku pre budúce generácie. Zároveň možno do objektu zahrnúť aj ochranu jednotlivých jeho zložiek ako sú prírodné zdroje, prírodné liečivé zdroje, prírodné zdroje minerálnych stolových vôd a hospodárne nakladanie s nimi. V prípade § 300 ods. 3 je objektom ochrana životného prostredia pred neoprávneným budovaním stavieb v chránenom území.

Objektívnou stránkou, rozumieme v prípade § 300 ods. 1 vydanie životného prostredia do nebezpečenstva aspoň malej škody porušením všeobecne záväzných právnych predpisov o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov. Pričom treba pamätať na špecifiká určovania škody v prípade trestných činov proti životnému prostrediu, ktoré boli priblížené v predchádzajúcej časti práce. Pre skutkovú podstatu uvedenú v § 300 ods. 2 je objektívnou stránkou vydanie iného do nebezpečenstva ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti porušením všeobecne záväzných právnych predpisov o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov. V oboch týchto skutkových podstatách je postačujúce na ich naplnenie vydanie do nebezpečenstva, či už vzniku škody alebo ujmy na zdraví či smrti, nie je potrebné aby k samotnej škode, ujme na zdraví alebo smrti reálne došlo, takže ide o ohrozovacie trestné činy. V prípade skutkovej podstaty uvedenej v § 300 ods. 3 je objektívnou stránkou neoprávnené postavenie stavby v chránenom území.

Subjektom, ktorý je vyjadrený slovom „kto“, resp. „páchateľ“ môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba. V zmysle § 3 Zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb môže trestnú zodpovednosť za tieto trestné činy niesť teda aj právnická osoba.

Subjektívna stránka uvedených trestných činov ukazuje, že ide o úmyselné trestné činy, teda také, ktoré od páchatel'a vyžadujú pre naplnenie skutkovej podstaty, aby chcel porušiť alebo ohroziť chránený záujem, ktorý predstavuje objekt tohto trestného činu, prípadne aby si bol vedomý, že jeho konanie môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť a bol s tým uzrozumený.

Odlišnosť skutkových podstát v § 301 je založená na subjektívnej stránke uvedených trestných činov. V § 301 môžeme identifikovať dve základné skutkové

podstaty, uvedené v ods. 1 a 2, ktoré do značnej miery kopírujú znenie skutkových podstat v § 300 ods. 1 a 2. Tak ako v § 300 aj v § 301 sa v nasledujúcich odsekoch nachádzajú kvalifikované skutkové podstaty.

Zásadným rozdielom medzi skutkovými podstatami uvedenými v § 300 a § 301 je subjektívna stránka uvedených trestných činov. Subjektívna stránka trestných činov v § 301 vyjadruje, že ide o tzv. nedbanlivostné trestné činy. Trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti v prípade, že páchateľ vedel, že môže ohroziť alebo porušiť chránený záujem (objekt trestného činu), avšak spolieval sa, že takéto porušenie alebo ohrozenie nespôsobí a to bez primeraných dôvodov ale taktiež v prípadoch, kedy páchateľ nevedel, že porušenie alebo ohrozenie spôsobí, ale vedieť o tom mal a mohol. Z tohto vyplýva, že nie je možné, aby sa páchateľ zbavil viny tvrdením, že mu neboli známe príslušné všeobecne záväzné právne predpisy.

1.2 § 302 Neoprávnené nakladanie s odpadmi

Tento trestný čin je vo vzťahu špeciality k predchádzajúcim trestným činom, to znamená, že ide o konkrétne konanie, ktoré by bolo možné postihnúť na základe týchto všeobecne formulovaných skutkových podstat, avšak zákonodarca sa rozhodol špeciálne upraviť práve toto konkrétne protiprávne konanie. Z dôvodovej správy k pôvodnému návrhu Trestného zákona vyplýva, že takéto špeciálne vyčlenenie si kladie za cieľ chrániť ekológiu a súčasne postihovať hrubé porušenie predpisov o odpadoch. Z tohto konštatovania dôvodovej správy ako aj zo znenia samotnej skutkovej podstaty teda vyplýva, že objektom tohto trestného činu je záujem ochraňovať spoločnosť pred neoprávneným nakladaním s odpadmi. Opäť ide o blanketovú skutkovú podstatu, ktorá odkazuje na právnu úpravu nakladania s odpadmi, ktorá je obsiahnutá najmä v zákone č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“). Preto definíciu slova „odpad“ ako aj definíciu slovného spojenia „nakladanie s odpadom“ je potrebné čerpať práve z tohto právneho predpisu. Odpadom je v zmysle § 2 zákona o odpadoch hnutelná vec prípadne látka, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť, alebo je zo zákona povinný zbaviť sa jej.

Objektívna stránka tohto trestného činu spočíva v neoprávnenom nakladaní s odpadmi, pričom za nakladanie s odpadmi sa v zmysle zákona o odpadoch považuje zber, preprava, vývoz, dovoz, zhodnocovanie, zneškodňovanie a ukladanie odpadov.

Pre naplnenie objektívnej stránky základnej skutkovej podstaty postačuje neoprávnené nakladanie s odpadmi už aj v malom rozsahu.

Z formulácie skutkovej podstaty začínajúcej slovom „kto“ možno opäť dedukovať, že páchatelom a teda subjektom môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba a nahliadnutie do § 3 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb potvrdí, že takýmto páchatelom môže byť aj právnická osoba.

Z hľadiska subjektívnej stránky je postačujúce zavinenie tak ako je uvedené priamo v znení § 302 ods. 1 „čo aj z nedbanlivosti“.

1.3 § 302a Neoprávnené vypúšťanie znečisťujúcich látok

Tento trestný čin bol do Trestného zákona pridaný až novelizáciou účinnou k 1.9.2011, konkrétne prostredníctvom zákona č. 262/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. *„Skutková podstata trestného činu neoprávneného vypúšťania znečisťujúcich látok sa stala súčasťou Trestného zákona v dôsledku plnenia záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z jej členstva v Európskej únii, konkrétne smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/123/ES z 21. 10. 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2005/35/ES zo 7. 9. 2005 o znečisťovaní mora z lodí a o zavedení sankcií za porušenia a z rámcového rozhodnutia Rady 2005/667/SVV z 12. 7. 2005 na posilnenie trestnoprávneho rámca pre vynútitelnosť práva proti znečisťovaniu mora z lodí.“*¹¹

Objektom tohto trestného činu je záujem chrániť morské prostredie pred znečisťovaním z lodí a tiež námorná bezpečnosť.

Objektívnu stránku skutkovej podstaty môže páchatel naplniť dvomi spôsobmi. V prvom prípade, ide o vypustenie uvedených zakázaných látok z námornej lode, alebo námorného rekreačného plavidla a tým spôsobenie väčšej škody. V druhom prípade je pre naplnenie skutkovej podstaty postačujúce, ak páchatel takýmto vypustením uvedených zakázaných látok nezabráni, napriek tomu, že mu táto povinnosť vyplýva zo zamestnania, povolenia, postavenia alebo funkcie a tým dôjde k spôsobeniu väčšej škody.

Vzhľadom na vyššie uvedené je špecifikom skutkovej podstaty tohto trestného činu existencia dvoch rôznych subjektov. V prvom prípade ide o subjekt všeobecný, kedy

¹¹ KLÁTIK, J., S. ROMŽA, T. STRÉMY et al. *Trestné právo hmotné. Osobitná časť*. s. 205.

prvú objektívnu stránku môže naplniť akýkoľvek páchatel', avšak v prípade druhej objektívnej stránky túto môže naplniť iba špeciálny subjekt a síce osoba, ktorá má z povahy svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie povinnosť zabrániť vypusteniu daných látok¹². Ako subjektom všeobecným v prvej časti skutkovej podstaty, tak ja subjektom špeciálnym v druhej časti skutkovej podstaty môže byť v zmysle zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb nielen fyzická ale aj právnická osoba.

Pre naplnenie subjektívnej stránky daného trestného činu postačuje v oboch prípadoch aj zavinenie z nedbanlivosti.

1.4 Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia § 303 a § 304

Oba tieto trestné činy sú vzhľadom na trestný čin ohrozenia a poškodenia životného prostredia špeciálnymi skutkovými podstatami, ktoré majú rovnako ako tento trestný čin blanketový charakter, keďže sa odvolávajú na porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov. Obe ustanovenia obsahujú základnú skutkovú podstatu vyjadrenú v prvom odseku a v nasledujúcich sú uvedené kvalifikované skutkové podstaty.

Objektom oboch skutkových podstát je zákonom chránený záujem na ochrane čistoty vôd ako povrchových tak aj podzemných a ovzdušia.

V prípade trestného činu podľa § 303 je k naplneniu objektívnej stránky potrebné konanie páchatel'a, ktorým zhoršuje kvalitu povrchových alebo podzemných vôd či ovzdušia a týmto konaním v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi vydá iného do nebezpečenstva ujmy na zdraví alebo smrti alebo spôsobí nebezpečenstvo vzniku väčšej škody. Z formulácie používajúcej slovné spojenie „spôsobí nebezpečenstvo“ resp. „vydá do nebezpečenstva“ je zrejmé že ide o ohrozovací trestný čin a teda na naplnenie objektívnej stránky skutkovej podstaty nie je nevyhnutné aby skutočne došlo k vzniku väčšej škody, ujme na zdraví alebo smrti, je však nevyhnutné, aby došlo k zhoršeniu kvality vôd alebo ovzdušia, ktoré môžu takýto následok spôsobiť.

V prípade trestného činu podľa § 304 je objektívna stránka do značnej miery zhodná s trestným činom podľa § 303, avšak dôležitým rozdielom je, aby páchatel'om spôsobené zhoršenie kvality povrchových alebo podzemných vôd či ovzdušia bolo havarijné. *„Havarijné zhoršenie kvality povrchových vôd, podzemných vôd či ovzdušia bolo právna úprava de lege lata nepozná. V zmysle vyhlásenia Slovenskej inšpekcie životného*

¹² Napr. veliteľ, vlastník, kapitán alebo prevádzkovateľ námornej lode.

prostredia vieme zadefinovať obdobný pojem, ktorým je mimoriadne zhoršenie kvality vôd alebo mimoriadne ohrozenie kvality vôd je náhle, nepredvídané a závažné zhoršenie alebo ohrozenie kvality vôd spôsobené vypúšťaním odpadových vôd alebo osobitných vôd bez povolenia alebo spôsobené neovládateľným únikom znečisťujúcich látok, ktoré sa prejavujú najmä:

Zafarbením alebo zápachom vody,

Výskytom ropných látok alebo tukového povlaku na vodnej hladine,

Vytváraním peny na hladine vody,

Výskytom uhynutých rýb alebo iných vodných živočíchov,

Výskytom znečisťujúcich látok v prostredí súvisiacom s povrchovou vodou alebo podzemnou vodou.“¹³

Subjektom v prípade oboch trestných činov, ktorý je vyjadrený všeobecným výrazom „kto“, môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba, či už fyzická alebo právnická.

V prípade subjektívnej stránky týchto trestných činov je prvý z nich (§ 303) úmyselným trestným činom a druhý (§304) trestným činom nedbanlivostným. Avšak je dôležité poznamenať, že v oboch prípadoch nie je možné vyvinenie páchatel'a len z dôvodu, že nemá znalosti o príslušných všeobecne záväzných právnych predpisoch, respektíve ich obsahu.

1.5 § 304a Neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu

Tento trestný čin, ktorý je vo vzťahu špeciality k trestnému činu ohrozenia a poškodenia životného prostredia a má blanketovú dispozíciu, bol do Trestného zákona pridaný novelizáciou účinnou od 1. 9. 2015, konkrétne zákonom č. 174/2015 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. „*Predmetná skutková podstata je výsledkom transpozičného deficitu právnej úpravy Slovenskej republiky bol identifikovaný zo strany Európskej komisie v rámci EU Pilot-u č. 5645/13JUST zo 7. októbra 2013 a to konkrétne vo vzťahu k viacerým trestným činom, okrem iného aj k predmetnému trestnému činu.*“¹⁴

¹³ VRTÍKOVÁ, K. Nedbanlivostné porušovanie ochrany vôd a ovzdušia. *zakony.judikaty.info*.

¹⁴ VRTÍKOVÁ, K. Neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu. *zakony.judikaty.info*

Objektom a teda zákonom chráneným záujmom, na ktorý sa zameriava táto skutková podstata trestného činu je ochrana životného prostredia pred neoprávnenou výrobou a nakladaním s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu.

Objektívna stránka odkazuje na porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré spočíva vo výrobe, dovoze, vývoze, uvedení do obehu alebo inom neoprávnenom použití látky poškadzujúcej ozónovú vrstvu.

Pri definovaní subjektu nám opäť napovie slovo „kto“, ktoré odkazuje na všeobecný subjekt, teda akúkoľvek trestne zodpovednú osobu, avšak tento trestný čin absentuje vo výpočte trestných činov za ktoré môže byť zodpovedná právnická osoba uvedenom v § 3 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, z čoho vyplýva, že subjektom môže byť síce akákoľvek trestne zodpovedná osoba, ale len fyzická.

Pre naplnenie subjektívnej stránky postačuje zavinenie čo aj z nedbanlivosti, ako je výslovne uvedené aj v znení § 304a ods. 1.

1.6 § 305 Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov

Ustanovenie Trestného zákona v § 305 obsahuje až tri základné skutkové podstaty (vo svojich prvých troch odsekoch) a následne dve kvalifikované skutkové podstaty. Všetky tri základné skutkové podstaty majú blanketový charakter, keďže odkazujú na všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu prírody a krajiny (§ 305 ods. 1, 2 aj 3) a taktiež na ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi (§ 305 ods.1 a 3) a na úseku lesného hospodárstva (§ 305 ods. 2).

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že všetky tri základné skutkové podstaty majú za objekt ochrany rastlín a živočíchov, najmä chránených druhov pred neoprávnenými zásahmi, ktoré by mohli poškodzovať ekologickú rovnováhu.

Objektívna stránka je v prípade skutkovej podstaty uvedenej v odseku 1 naplnená ak dôjde k poškodeniu, zničeniu, vytrhnutiu, vykopaniu alebo nazbieraníu chránenej rastliny alebo zničeniu jej biotopu; taktiež ak dôjde k usmrteniu, zraneniu, chyteniu alebo premiestneniu chráneného živočícha alebo poškodeniu alebo zničeniu jeho biotopu a obydliu; ak dôjde k poškodeniu alebo zničeniu prírodného biotopu; alebo dôjde k ohrozeniu chráneného živočíšneho alebo rastlinného druhu. Pričom je potrebné, aby k týmto následkom došlo v desaťnásobku malého rozsahu a konaním v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu prírody a krajiny alebo na ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi.

Objektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu uvedeného v § 305 ods. 2 je naplnená v prípade neoprávnenej jazdy v zákone vymenovanými motorovými dopravnými prostriedkami na lesnom alebo poľnohospodárskom pozemku, pričom oprávnenosť resp. neoprávnenosť jazdy definujú všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu prírody a krajiny alebo na úseku lesného hospodárstva.

Objektívna stránka je v prípade skutkovej podstaty uvedenej v odseku 3 naplnená ak páchatel' pre seba získa alebo pre iného obstará chránenú rastlinu, živočícha alebo exemplár; taktiež ak chránené rastliny, živočíchy alebo exempláre drží, pestuje, chová, spracúva, dováža respektíve vyváža alebo ich inak scudzí; alebo ak nezameniteľné označenie chránených živočíchov alebo exemplárov zámerne odníme, falšuje, pozmení alebo inak neoprávnene použije. Pričom je potrebné aby došlo k takémuto konaniu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu prírody a krajiny alebo na ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi a v desaťnásobku malého rozsahu.

Subjektom v týchto skutkových podstatách môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba vrátane osoby právnickej.

Subjektívna stránka týchto trestných činov sa rôzni. V prípade ustanovení odseku 1 a 3 je priamo v zákone uvedená formulácia „čo aj z nedbanlivosti“, takže ide o nedbanlivostné trestné činy, avšak v prípade ustanovenia odseku 2 žiadna zmienka o nedbanlivostnom zavinení nie je uvedená, takže je v zmysle základných zásad trestného práva potrebné aby šlo o úmysel páchatel'a daný trestný čin spáchať, prípadne o úmyselné konanie, pri ktorom si je vedomý, že môže naplniť skutkovú podstatu trestného činu a je s takouto možnosťou uzrozumený.

1.7 § 305a Týranie zvierat

Ako už bolo skôr uvedené, tento trestný čin bol v minulosti v rámci systematiky Trestného zákona uvedený v deviatej hlave Trestné činy proti iným právam a slobodám a medzi trestné činy proti životnému prostrediu ho presunula až novela - zákon č. 288/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. 11. 2020. *„Uvedená legislatívna zmena reflektuje trend tzv. dereifikácie (odvecovanie), ktorým bol prekonaný dovtedajší prístup k zvieratám ako*

*k veciam, a týmto sa mení prístup k zvieratám ako k živým tvorom.*¹⁵ Historický prístup k zvieratú ako k veci možno pozorovať aj na kvalifikovaní konania páchatel'a proti zvieratú v minulosti, kedy sa toto postihovalo ako trestný čin poškodzovania veci, teda zvierat'a len ako predmetu vlastníckeho práva, nie tvora schopného pociťovať bolesť a utrpenie. *„Skutková podstata tohto trestného činu bola zaradená do trestného zákona zákonom č. 557/1991 Zb. s tým, že v rámci rekodifikácie trestného práva došlo k spresneniu znakov jeho základnej i kvalifikovanej skutkovej podstaty.*¹⁶

Objektom tohto trestného činu je záujem chrániť zvieratá pred týraním, poškodzovaním ich zdravia a ich bezdôvodným usmrcovaním, keďže ide o živé tvory schopné pociťovať bolesť a utrpenie. Pričom zákon definuje zviera v § 305d ods. 1 ako psa, mačku, koňovité zviera, hospodárske zviera podľa osobitného predpisu a chráneného živočicha podľa osobitného predpisu držaného v zajatí. Takúto definíciu zvierat'a zákonodarca uvádza pre trestné činy uvedené v § 305a až § 305c.

Objektívna stránka skutkovej podstaty tohto trestného činu môže byť naplnená tromi formami konania, a síce tým, že páchatel' zviera - predmet útoku, týra, hoci bol za obdobný čin postihnutý v predchádzajúcich 12 mesiacoch alebo odsúdený v predchádzajúcich 24 mesiacoch; zviera týra obzvlášť surovým a krutým spôsobom; alebo zviera utýra. V prípade utýrania je dôležité zdôrazniť, že môže ísť aj o tzv. omisívny trestný čin, a teda taký pri ktorom páchatel'ova vina vyplýva z nekonania – ak by zviera umrelo pretože mu nie je poskytovaná adekvátne starostlivosť a potrava či voda. Pre úplnú definíciu pojmov týranie a utýranie je potrebné nahliadnuť do § 22 zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o veterinárnej starostlivosti“), avšak je dôležité pamätať na definíciu pojmu zviera pre účely tohto trestného činu stanovenú v Trestnom zákone, keďže zákon o veterinárnej starostlivosti definuje zvieratá pri definícii pojmov týranie respektíve utýranie širšie a síce ako stavovce bez obmedzenia na výpočet konkrétnych druhov. Zároveň zákon o veterinárnej starostlivosti uvádza, že utýraním je aj situácia, kedy zviera zákonom stanovené konanie resp. nekonanie, ktoré je definované ako utýranie prežije, ale z dôvodu následkov alebo utrpenia je nevyhnutné vykonať eutanáziu.

¹⁵ VRTÍKOVÁ, K. Týranie zvierat. *zakony.judikaty.info*.

¹⁶ KLÁTIK, J., S. ROMŽA, T. STRÉMY et al. *Trestné právo hmotné. Osobitná časť*. s. 209.

Subjektom a teda páchatel'om tohto trestného činu môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba vrátane právnickej osoby.

Na naplnenie subjektívnej stránky skutkovej podstaty daného trestného činu sa vyžaduje úmyselné zavinenie, ktorého preukazovanie v praxi môže spôsobovať značné komplikácie.

1.8 § 305aa Usmrtenie spoločenského zvierat'a bez primeraného dôvodu

Tento trestný čin je najnovším prírastkom medzi trestnými činmi proti životnému prostrediu a bol do Trestného zákona pridaný zákonom č. 117/2023 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. 5. 2023. V zmysle dôvodovej správy k predloženému návrhu zákona, ktorý predložila skupina poslancov *„návrh reaguje na zistenia orgánov činných v trestnom konaní, kedy v súčasnosti právna úprava Trestného zákona síce umožňuje trestne stíhať páchatel'a za týranie, resp. utýranie zvierat'a, nerieši však prípady, kedy páchatel' s protiprávne usmrteným spoločenským zvierat'om (psom a mačkou) ďalej nakladá, a to na účely spracovania jeho ostatkov. Takéto konanie je nežiadúci jav, ktorý musí byť eliminovaný, no v súčasnosti ho z trestnoprávneho hľadiska nie je možné, bez splnenia ďalších znakov skutkovej podstaty, podradiť pod trestný čin Týrania zvierat v zmysle ust. § 305a Trestného zákona. Takéto konanie sa posudzuje „len“ ako podozrenie z priestupku podľa § 48 ods. 5 písm. p) zákona č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov – z porušenia zákazu týrania zvierat'a v zmysle § 22 ods. 2 tohto zákona, čo nie je možné považovať za stav postačujúci.“*¹⁷

Objektom je aj vzhľadom na vyššie uvedené pohnútky predkladateľov z dôvodovej správy ochrana spoločenských zvierat pred ich usmrtením bez primeraného dôvodu za účelom ich ďalšieho spracovania alebo získavania produktov z neho. Primerané dôvody na usmrtenie zvierat'a sú definované v zákone o veterinárnej starostlivosti a patria medzi ne nutná obrana a krajná núdza, usmrtenie z dôvodu eradikácie, kontroly, prevencie a diagnostiky chorôb či bezbolestné usmrtenie zvierat'a ak z dôvodu nevyliciteľnej choroby, poranenia alebo veku by jeho ďalšie prežívanie bolo spojené s nepretržitou bolesťou alebo utrpením (eutanázia).

¹⁷ Dôvodová správa k zákonu č. 117/2023 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Objektívna stránka trestného činu vyžaduje aby páchatelovo konanie spočívalo alternatívne v usmrtení spoločenského zvierat'a bez primeraného dôvodu; vyrábaní produktu živočíšneho pôvodu alebo živočíšneho vedľajšieho produktu zo spoločenského zvierat'a; obchodovaní s takýmito produktmi; alebo ich scudzení (predaj, darovanie, zámena...).

Pre účely posudzovania či došlo k naplneniu skutkovej podstaty tohto trestného činu zákonodarca osobitne upravil definíciu zvierat'a ako predmetu útoku inak ako v prípade ostatných trestných činov v § 305a až §305c a síce, že na účely § 305aa je spoločenským zvierat'om iba pes, mačka a fretka. V pôvodnom návrhu zákona bolo spoločenské zviera definované len ako pes a mačka, avšak z dôvodu zosúladenia návrhu zákona so znením zákona o veterinárnej starostlivosti a tiež s prílohou č. 1 časťou A Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 576/2013 z 12. júna 2013 o nekomerčnom premiestňovaní spoločenských zvierat a zrušení nariadenia (ES) č. 998/2003 bola na základe pozmeňujúceho návrhu v legislatívnom procese doplnená aj fretka.

Subjektom a teda páchatel'om tohto trestného činu môže byť akákoľvek trestne zodpovedná fyzická osoba, Trestná zodpovednosť právnickej osoby absentuje, keďže zákonodarca tento trestný čin nezaradil medzi činy uvedené v § 3 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

K naplneniu skutkovej podstaty z hľadiska subjektívnej stránky je nevyhnutné úmyselné zavinenie páchatel'a.

1.9 § 305b Zanedbanie starostlivosti o zviera

Aj tento trestný čin, obdobne ako trestný čin týrania zvierat (§ 305a) bol v minulosti v rámci systematiky Trestného zákona uvedený v deviatej hlave Trestné činy proti iným právam a slobodám a medzi trestné činy proti životnému prostrediu ho presunula až novela - zákon č. 288/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.11.2020. Obdobne ako v prípade týrania zvierat aj tu je motiváciou prestať nahliadať na zviera ako na vec. Zároveň v rámci tejto novelizácie došlo k zmene formulácie skutkovej podstaty tohoto trestného činu s cieľom chrániť pred zanedbaním starostlivosti už aj jedno zviera, keďže predchádzajúca

formulácia skutkovej podstaty sa týkala len skutkov spáchaných na viacerých zvieratách. Pôvodná formulácia reagovala „na množiace sa prípady závažného zanedbania predovšetkým (stád) hospodárskych zvierat ako hovädzieho dobytku či koní. Taká úprava však nedokáže reagovať na veľký počet nedbanlivostných skutkov spáchaných na jednom zvierati (vo významnej miere hovädzí dobytok, kone) a to ani v prípadoch s fatálnym následkom v dôsledku hrubého zanedbania,...“¹⁸

Objektom tohto trestného činu je zákonom chránený záujem na ochrane zdravia a života zvierat a tiež záujem o zabezpečenie zodpovedajúcej starostlivosti o ne.

Objektívna stránka trestného činu opisuje konanie¹⁹ páchatel'a, pri ktorom zanedbá starostlivosť, ktorá je potrebná pre predmet útoku, ktorým je zviera²⁰, ktoré vlastní alebo o ktoré má povinnosť sa starať a následkom takéhoto konania nastane smrť alebo trvalé následky u tohto zvierat'a. Zároveň je pre naplnenie skutkovej podstaty nevyhnutné, aby v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch bol páchatel' za obdobný čin postihnutý, takže ide o opakované konanie tohto páchatel'a, ktorého už príslušné orgány verejnej moci postihli v správnom konaní.

Tento trestný čin má v skutkovej podstate definovaný špeciálny subjekt a síce páchatel'om môže byť len vlastník alebo nositeľ povinnosti starať sa o zviera. Takouto osobou, ktorá nesie trestnoprávnu zodpovednosť môže byť aj právnická osoba.

Pre naplnenie subjektívnej stránky je postačujúce aj konanie z nedbanlivosti.

1.10 § 305c Organizovanie zápasov zvierat

Tento trestný čin patrí medzi novšie skutkové podstaty v rámci Trestného zákona, kde ho zaradil zákon č. 288/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.11.2020.

Objektom tohto trestného činu je ochrana zdravia a života zvierat s dôrazom na ochranu pred páchatel'mi, ktorý by ich chceli použiť na organizovanie zápasov s cieľom dosiahnutia zisku.

¹⁸ VRTÍKOVÁ, K. Zanedbanie starostlivosti o zviera. *zakony.judikaty.info*.

¹⁹ Prípadne aj omisiu, teda nekonanie.

²⁰ V zmysle § 305d ods. 1 ide o psa, mačku, koňovité zviera, hospodárske zviera podľa osobitného predpisu a chráneného živočícha podľa osobitného predpisu držaného v zajatí.

Pre naplnenie objektívnej stránky sa vyžaduje konanie páchatel'a, ktoré alternatívne spočíva v organizovaní zápasu medzi zvieratami; štvaní zvieraťa proti zvieraťu, cvičení zvieraťa na inom zvierati, chovaní, držbe, obchodovaní či inom nakladaní so zvieratami za účelom organizovania zápasov alebo umožnení takého konania; zúčastňovaní sa na organizovanom zápase zvierat.

Tento trestný čin má definovaný všeobecný subjekt, takže sa ho môže dopustiť akákoľvek trestne zodpovedná osoba vrátane osoby právnickej a to nie len v postavení organizátora ale aj osoba, ktorá sa takýchto zápasov zúčastní.

Na naplnenie subjektívnej stránky tohto trestného činu je nevyhnutné úmyselné zavinenie.

1.11 § 306 Porušovanie ochrany stromov a krov

Objektom tohto trestného činu je záujem zákonodarcu chrániť pred porušovaním ochrany stromov a krov a pred neoprávneným výrubom takýchto drevín.

Objektívnu stránku tohto trestného činu páchatel' naplní ak neoprávnene, t. j. v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na úseku lesného hospodárstva alebo na ochranu prírody a krajiny, poškodí, zničí alebo vyrúbe strom či ker vo väčšom rozsahu.

Tento trestný čin má stanovený všeobecný subjekt, takže páchatel'om môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba vrátane osoby právnickej.

Pre naplnenie subjektívnej stránky trestného činu sa vyžaduje úmyselné zavinenie zo strany páchatel'a.

1.12 Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín § 307 a § 308

Objektom týchto trestných činov je záujem spoločnosti na ochrane domácich alebo iných hospodársky dôležitých zvierat pred ich nákazlivými chorobami (§ 307) a tiež ochrane úžitkových rastlín pred nákazlivými chorobami rastlín (§ 308). Zároveň je takto sekundárne chránený aj život a zdravie ľudí z hľadiska produkcie zdravotne nezávadných poľnohospodárskych produktov a najmä potravín.

Objektívna stránka týchto trestných činov spočíva v konaní páchatel'a, ktorým spôsobí nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej choroby domácich alebo hospodársky dôležitých zvierat (§ 307) respektíve nákazlivej choroby alebo škodcu úžitkových rastlín (§ 308). Oba trestné činy sú tzv. ohrozovacie, to znamená,

že na naplnenie skutkovej podstaty postačuje, že páchatel' spôsobí nebezpečenstvo zavlečenia resp. rozšírenia, nie je nutné aby sa nákazlivá choroba alebo škodca zavliekli či rozšírili. Nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia však musí byť reálne, nie iba potenciálne, t. j. „za určitých okolností, ktoré však v čase spáchania skutku nie sú ešte naplnené (R16/1969)“²¹.

Výpočet nákazlivých chorôb domácich alebo iných zvierat na účely Trestného zákona obsahuje vyhláška Ministra spravodlivosti č. 123/1967 o tom, čo sa podľa Trestného zákona považuje za nákazlivé choroby domácich alebo iných hospodársky dôležitých zvierat. Medzi takéto choroby zaraďuje napríklad aktuálne relevantný africký mor ošípaných, salmonelózu, slintačku, tuberkulózu či besnotu.

V prípade definície nákazlivej choroby alebo škodcu úžitkových rastlín je potrebné nahliadnuť do zákona č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Tento zákon uvádza, čo sa považuje za škodlivý organizmus a síce je to druh, kmeň alebo biotyp rastliny, živočicha alebo choroboplodného činiteľa, ktorý je škodlivý pre rastliny alebo rastlinné produkty. Pre konkrétnejší výpočet jednotlivých druhov hmyzu, roztočov a hád'atiek, baktérií, húb, vírusov a vírusom podobným organizmov je potrebné nahliadnuť do príloh Nariadenia vlády č. 199/2005 Z. z. o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty v znení neskorších predpisov.

Z hľadiska subjektu hovoríme o všeobecnom subjekte, to znamená, že páchatel'om môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba, avšak tieto trestné činy absentujú vo výpočte uvedenom v § 3 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a tak môže byť trestne zodpovednou za ich spáchanie len osoba fyzická.

Z hľadiska subjektívnej stránky oboch skutkových podstát týchto trestných činov zákon pripúšťa aj nedbanlivostné zavinenie.

²¹ KLÁTIK, J., S. ROMŽA, T. STRÉMY et al. *Trestné právo hmotné. Osobitná časť*. s. 212.

1.13 § 309 Únik organizmov

Objekt skutkovej podstaty tohto trestného činu je záujem zákonodarcu chrániť životné prostredie a život a zdravie ľudí pred únikom geneticky modifikovaných organizmov.

Pre objektívnu stránku skutkovej podstaty platí, že k jej naplneniu dôjde, ak páchatel' spôsobí únik geneticky modifikovaných organizmov z uzavretých priestorov konaním v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi²² o používaní genetických technológií alebo ak páchatel' spôsobí zavedenie geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia, kde môžu ohroziť ľudí alebo životné prostredie.

Z hľadiska subjektu hovoríme o všeobecnom subjekte, to znamená, že páchatel'om môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba, avšak len osoba fyzická, keďže trestný čin nie je uvedený vo výpočte v § 3 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Z hľadiska subjektívnej stránky hovoríme o úmyselnom trestnom čine, takže je k naplneniu skutkovej podstaty potrebné aby šlo o úmyselné konanie páchatel'a.

1.14 § 310 Pytliactvo

Objektom, ktorý zákonodarca chráni v prípade tohto trestného činu je vo všeobecnosti ochrana prírody a špecificky riadny výkon práva poľovníctva a rybárskeho práva.

Pri posudzovaní objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu pytliactva je možné konštatovať jej naplnenie páchatel'om v prípade viacerých spôsobov konania. Takéto protiprávne konanie spočíva v neoprávnenom zásahu do výkonu práva poľovníctva alebo rybárskeho práva lovením zveri alebo rýb bez povolenia, alebo v čase ich ochrany, či zakázaným spôsobom, poprípade v ukrytí, prechovávaní alebo prevedení na seba alebo na iného neoprávnené ulovenej alebo nájdenej zveri alebo rýb. Pre výkon práva poľovníctva je relevantným právnym predpisom zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Relevantným právnym predpisom pre výkon rybárskeho práva je zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní

²² Takýmto všeobecne záväzným právnym predpisom rozumieme najmä zákon č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov.

(živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. „*Lovenie zveri alebo rýb v zmysle § 310 je akákoľvek činnosť, ktorá smeruje k skoleniu (zabitíu) alebo chytaniu zveri alebo rýb, pričom „škoda“ nie je kritériom skutkovej podstaty tohto trestného činu, ktorý možno spáchať aj bez toho, aby páchatel skolil, resp. ulovil čo len jedno zviera alebo jednu rybu (rozhodnutie NS SR, sp. Zn. 2 Tz 1/2003.*“²³

Z hľadiska subjektu hovoríme o všeobecnom subjekte, to znamená, že páchatelom môže byť akákoľvek trestne zodpovedná osoba, avšak trestný čin nie je uvedený vo výpočte v § 3 zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb a teda môže byť trestne zodpovednou za jeho spáchanie len osoba fyzická.

Pre naplnenie subjektívnej stránky tohto trestného činu sa vyžaduje zo strany páchatela úmyselné zavinenie.

²³ KLÁTIK, J., S. ROMŽA, T. STRÉMY et al. *Trestné právo hmotné. Osobitná časť.* s. 214.

2 Trestnoprávne dôsledky páchania trestných činov

V druhej kapitole sa práca venuje analýze zákonom dovolených trestnoprávných následkov za spáchanie trestných činov, ich definícii, zásadám a obmedzeniam ich ukladania.

Pod pojmom trestnoprávne dôsledky páchania trestných činov je možné chápať napĺňanie povinnosti štátu prinútiť páchatel'a trestného činu, aby niesol za tento čin zodpovednosť a vynútiť jeho právne správanie sa. V najširšom zmysle je teda pod pojmom trestnoprávne dôsledky možné chápať všetky zákonom predpokladané kroky, ktoré štát v zastúpení orgánmi činnými v trestnom konaní podnikne voči páchatel'ovi trestného činu za účelom naplnenia týchto cieľov.

V užšom zmysle a tradičnejšom chápaní je možné trestnoprávne dôsledky páchania trestných činov definovať ako sankcie, ktoré v trestnom práve SR predstavujú „špecifické, zákonom ustanovené a štátom vynútiteľné následky spáchaného trestného činu“²⁴. Trestný zákon ako právny následok spáchaného trestného činu a teda sankciu definuje tresty a ochranné opatrenia. Tieto typy sankcií možno páchatel'ovi uložiť kumulatívne alebo alternatívne.

Relatívnou novinkou v znení Trestného zákona je § 33a, ktorý definuje všeobecné zásady ukladania sankcií a ktorý bol do Trestného zákona vložený novelizáciou v roku 2024, konkrétne zákonom č. 40/2024 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov. Dôvodová správa k tejto novele pri danom ustanovení uvádza, že explicitnú úpravu všeobecných zásad ukladania sankcií po vzore českej republiky zavádza popri už existujúcej úprave zásad ukladania trestov a ochranných opatrení. Cieľom tohto ustanovenia je „*zákaz ukladania krutých a neprimeraných sankcií a o explicitné vyjadrenie princípu proporcionality, t. j. tam, kde postačí uloženie menej postihujúcej trestnej sankcie, nesmie byť uložená pre páchatel'a citel'nejšia sankcia*“²⁵.

Toto ustanovenie nadobudlo účinnosť 6.8. 2024 avšak už v tom istom roku si vyžiadalo novelizáciu a s účinnosťou od 17. 12. 2024 ho upravil zákon č. 353/2024 Z. z.

²⁴ Klátik, J. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*, s. 222.

²⁵ Dôvodová správa k zákonu č. 40/2024 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti so zvýšením ochrany finančných záujmov Európskej únie. Úprava tohto ustanovenia vychádza z návrhu gestorského výboru, ktorý uviedol vo svojej správe ako zdôvodnenie potreby úpravy nasledovné: *„Z dôvodu účinnejšieho postihu páchatel'ov trestných činov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Európskej únie a vzhľadom na výsledky diskusií s predstaviteľmi Európskej komisie sa navrhuje vykonať niekoľko zmien Trestného zákona. Zahŕňajú úpravu základných zásad ukladania sankcií a trestov tak, aby bol kladený dôraz na odňatie výnosov z trestnej činnosti a na ochranu finančných záujmov Európskej únie.“*²⁶

Aktuálne zákonné ustanovenie zásad ukladania sankcií zakazuje uložiť páchatel'ovi kruté a neprimerané sankcie či spôsobiť výkonom sankcie zníženie ľudskej dôstojnosti. Zároveň uvádza, že sankcie je potrebné ukladať s prihliadnutím na povahu a závažnosť trestného činu alebo činu inak trestného a tiež na osobu páchatel'a a jeho pomery. Pri ukladaní sankcií je nutné dbať na to, aby viedli k odňatiu výnosov z trestnej činnosti²⁷. V prípade, že postačí uloženie sankcie, ktorá páchatel'a postihuje menej citel'ne nesmie mu byť uložená sankcia, ktorá ho postihuje citel'nejšie. Najmä sankcia spojená s ujmou na osobnej slobode páchatel'a nesmie byť uložená, ak možno účel sankcie dosiahnuť uložením takej sankcie, ktorá nie je spojená s ujmou na osobnej slobode. V neposlednom rade je potrebné pri ukladaní sankcií prihliadať aj na právom chránený záujem poškodeného.

2.1 Tresty

Základnú definíciu trestu je možné nájsť v Trestnom zákone, podľa ktorého je to ujma na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, ktorú mu môže uložiť len súd podľa tohto zákona za spáchaný trestný čin.

Súd môže odsúdenému uložiť len taký trest, aký je výslovne možný podľa Trestného zákona a resp. v prípade právnickej osoby podľa zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Podľa aktuálne platnej a účinnej právnej úpravy je v slovenskej republike možné uložiť fyzickej osobe, len nasledujúce druhy trestov:

²⁶ Správa Ústavnoprávneho výboru NR SR o prerokovaní návrhu poslancov NR SR Z. Plevíkovej, M. Čellára a I. Ševčíka na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 487) v druhom čítaní

²⁷ Práve táto formulácia bola pridaná novelou zdôvodnenou ochranou finančných záujmov EÚ a konzultáciami s Európskou komisiou.

- trest odňatia slobody,
- trest domáceho väzenia,
- trest povinnej práce,
- peňažný trest,
- trest prepadnutia majetku,
- trest prepadnutia veci,
- trest zákazu činnosti,
- trest zákazu pobytu,
- trest zákazu účasti na verejných podujatiach,
- trest straty čestných titulov a vyznamenaní,
- trest straty vojenskej hodnosti,
- trest vyhostenia.

V prípade právnických osôb je možné za spáchaný trestný čin uložiť nasledovné tresty:

- trest zrušenia právnickej osoby,
- trest prepadnutia majetku,
- trest prepadnutia veci,
- peňažný trest,
- trest zákazu činnosti,
- trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie,
- trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov Európskej únie,
- trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní,
- trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku.

V osobitnej (druhej) časti Trestného zákona je pri každom trestnom čine²⁸ určená konkrétna trestná sadzba, ktorá má spravidla rozpätie určené dolnou aj hornou hranicou, v rámci ktorej sa páchatel'ovi ukladá trest. Pri nahliadnutí do osobitnej časti Trestného zákona je zrejmé, že pri jednotlivých skutkových podstatách je uvedená konkrétna trestná sadzba trestu odňatia slobody a výmery ostatných druhov trestov sú zakotvené v ustanoveniach upravujúcich danú sankciu vo všeobecnej časti Trestného zákona, prípadne v ustanoveniach zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb, ak sa trest ukladá právnickej osobe.

²⁸ Zväčša pri každej skutkovej podstate.

2.1.1 Tresty ukladané fyzickým osobám

Základné zásady ukladania trestov sú uvedené vo všeobecnej (prvej) časti Trestného zákona, primárne v ustanovení § 34, „*ale takisto aj v niektorých ďalších ustanoveniach (§ 36 až 44 TZ)*“²⁹. Uloženie trestu má viesť k ochrane spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a zároveň vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život. Zároveň má trest odradiť iných od páchania trestných činov a vyjadriť morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou. Dôležitá je zásada legálnosti trestu, ktorá okrem širšieho významu podľa zásady *nulla poena sine lege* má zároveň aj užší význam, podľa ktorého páchatel'ovi možno uložiť len taký trest a len v takej výmere ako je to ustanovené v Trestnom zákone. Dôležitou je aj zásada personality, ktorá hovorí, že trest má postihovať iba samotného páchatel'a a je nevyhnutné zabezpečiť, aby mal čo najmenší vplyv na jeho rodinu a blízke osoby. Dôležité pri určovaní druhu a výmery trestu je, aby súd prihliadal na spôsob spáchania činu, jeho následok, zavinenie, pohnútku, poľahčujúce a priťažujúce okolnosti, osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosti nápravy a tiež na správanie po spáchaní činu najmä na snahu o urovanie s poškodeným a tiež na dobu, ktorá od spáchania činu uplynula. Súd by mal prihliadať aj na skutočnosť, či páchatel' spáchaním daného skutku získal alebo sa snažil získať majetkový prospech a na základe tejto skutočnosti by mal uložiť trest, ktorý páchatel'a postihne na majetku a to buď ako trest samostatný alebo popri inom treste. Zároveň zákon v základných zásadách ukladania trestov uvádza, že tresty je možné uložiť samostatne alebo viac trestov popri sebe ale zároveň aj výpočet trestov, ktoré popri sebe nemožno uložiť. Takýmito trestami sú trest odňatia slobody popri treste domáceho väzenia alebo treste povinnej práce, peňažný trest alebo trest prepadnutia vecí s trestom prepadnutia majetku, trest zákazu pobytu s trestom vyhostenia.

Trest odňatia slobody (§ 46 - § 52)

Tento trest je univerzálnym³⁰ a najprisnejším trestom, ktorý je možné páchatel'ovi podľa slovenskej právnej úpravy uložiť, keďže zasahuje do jeho základných ľudských práv a slobôd najintenzívnejším spôsobom. Okrem toho, že postihuje najmä osobnú slobodu, slobodu pohybu a pobytu, v dôsledku jeho výkonu sú podstatne obmedzené aj ďalšie základné ľudské práva. „*Z hľadiska trestov však platí, že trest odňatia slobody je ultima ratio, teda úplne krajný prostriedok nápravy, ktorý by sa mal využiť až vtedy,*

²⁹ TITLOVÁ, M. *Trestnoprávne sankcie ukladané fyzickým osobám*. s.26.

³⁰ Jeho uloženie prichádza do úvahy pri každom páchatel'ovi a za každý spáchaný trestný čin.

*ak miernejšie tresty na nápravu nedostačujú.*³¹ V prípade menej závažných trestných činov je preto možné ako prostriedok prevýchovy páchateľov použiť aj podmienený odklad výkonu trestu odňatia slobody prípadne podmienený odklad výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom.

V rámci trestného zákona je možné trest odňatia slobody uložiť ako trest na dobu určitú, najviac však 25 rokov, alebo ako trest odňatia slobody na doživotie. Pri treste na dobu určitú je vždy v osobitnej časti zákona pri konkrétnom trestnom čine uvedená horná hranica trestnej sadzby, avšak určenie dolnej hranice trestnej sadzby pri niektorých trestných činoch absentuje. *„Z logiky veci ale vyplýva, že najmenšou časovou jednotkou trestu odňatia slobody je jeden celý deň.*“³²

Trest odňatia slobody na doživotie je považovaný za výnimočný trest a ako taký ho súd môže uložiť len v prípadoch, kedy to Trestný zákon vo svojej osobitnej časti dovoľuje a za splnenia dvoch kumulatívnych podmienok: 1. že si to vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a 2. nie je nádej, že by páchateľa bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do 25 rokov.

Trestný zákon upravuje len podmienky ukladania trestu odňatia slobody, podmienky jeho výkonu v rámci ústavu na výkon trestu upravuje osobitný zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Trest domáceho väzenia (§ 53)

Tento trest patrí medzi tzv. alternatívne tresty, teda tresty, ktoré sú alternatívou k trestu odňatia slobody. Ukladanie tohto alternatívneho trestu, aj keď je, rovnako ako trest odňatia slobody, späté s obmedzením osobnej slobody, má viaceré výhody, *„primárne je nutné vyzdvihnúť, že pri uložení takéhoto druhu trestu sa nepretrhávajú sociálne väzby v takom kontexte ako pri treste odňatia slobody. Na druhej strane, v prípade nepodmienečného trestu odňatia slobody hrozí riziko, že si odsúdený „zvykne“ na život v ústave na výkon trestu, a preto bude pre takéhoto odsúdeného následne začleňovanie sa do spoločnosti ťažšie. Nepopierateľným faktom je, že trest domáceho*

³¹ TITLOVÁ, M. *Trestnoprávne sankcie ukladané fyzickým osobám*. s.69.

³² Klátik, J. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*, s. 235.

väzenia je pre štát takmer desaťkrát nižším finančným zaťažením ako trest odňatia slobody.“³³

Z praktického hľadiska sa tento trest môže uložiť páchateľovi trestného činu, ktorého horná hranica trestnej sadzby neprevyšuje desať rokov a zároveň uloženie tohto trestu je postačujúce vzhľadom na povahu trestného činu a pomery páchateľa. Takýto trest možno uložiť len za predpokladu, že páchateľ dá písomný prísľub, že sa bude v určenom čase zdržiavať vo svojom obydli na určenej adrese a poskytne potrebnú súčinnosť na výkon kontroly a zároveň sú naplnené podmienky pre kontrolu technickými prostriedkami.

Pri určovaní trvania tohto trestu súd musí zachovať minimálne dolnú hranicu trestnej sadzby odňatia slobody, ak je táto určená a zároveň interval jeden rok až päť rokov. Zároveň súd môže páchateľovi uložiť zákonom stanovené obmedzenia či povinnosti smerujúce k tomu, aby viedol riadny život.

Povinnosťou odsúdeného je v určenom čase sa zdržiavať vo svojom obydli vrátane vonkajších priestorov k nemu prináležiacich, viesť riadny život, podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami a obydlie opustiť len po predchádzajúcom súhlase probačného a mediačného úradníka, len z naliehavého dôvodu a na nevyhnutný čas.

V prípade, ak odsúdený nedodržiava obmedzenia alebo povinnosti vyplývajúce mu z tohto trestu prípadne marí výkon kontroly technickými prostriedkami, súd mu tento trest premení na nepodmienečný trest odňatia slobody tak, že každý nevykonaný deň trestu domáceho väzenia sa rovná jednému dňu odňatia slobody.

Trest povinnej práce (§ 54 - § 55)

Jedným z alternatívnych trestov je aj trest povinnej práce, ktorý okrem resocializácie odsúdeného napĺňa aj „reštitučnú funkciu, keď popri finančnej kompenzácii skutku napráva aj narušené alebo úplne zničené sociálne väzby a vracia spoločnosť k spolužitiu v mieri, čím ho zaraďujeme k teórii aplikácie restoratívnej justície.“³⁴ Výkon tohto trestu môže mať zahanbujúci účinok, čo smeruje k naplneniu funkcie potrestania páchateľa. Zároveň v rámci zachovania sociálnej spravodlivosti v spoločnosti takýto trest umožňuje aj páchateľom, ktorí nemajú dostatočné finančné prostriedky prispieť k náhrade nimi spôsobenej škody.

³³ VRTÍKOVÁ, K. Trest domáceho väzenia. *zakony.judikaty.info*

³⁴ Klátik, J. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*, s. 269.

V zmysle príslušných ustanovení Trestného zákona môže súd takýto trest uložiť vo výmere od 40 do 300 hodín v prípadoch, kedy sa páchatel' odsudzuje za trestný čin, ktorého horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody nepresahuje 5 rokov. Zároveň je nevyhnutné aby odsúdený tento trest vykonal osobne vo svojom voľnom čase bez nároku na odmenu a to do jedného roka od nariadenia výkonu tohto trestu. Uloženie tohto trestu nie je možné pri dlhodobom práceneschopnom alebo invalidnom páchatel'ovi. Zároveň, v prípade skutočnosti, že sa počas výkonu tohto trestu páchatel' stal trvalo práceneschopným alebo invalidným nie z vlastnej viny alebo z iných závažných dôvodov, môže súd upustiť od výkonu tohto trestu.

V prípade, že odsúdený tento trest zavinene nevykonal, nesplnil uložené obmedzenia či povinnosti alebo nevedol riadny život, súd mu nevykonaný trest alebo jeho zvyšok premení na nepodmienečný trest odňatia slobody výpočtom každé dve nevykonané hodiny trestu povinnej práce sa rovnajú jednému dňu trestu odňatia slobody.

Peňažný trest (§ 56 - § 57)

Peňažný trest môže byť páchatel'ovi trestného činu uložený spolu s iným trestom alebo aj samostatne, ak vzhľadom na okolnosti uloženie iného trestu nie je potrebné a samotný peňažný trest dostatočne naplní účel potrestania páchatel'a. Súd môže tento trest uložiť vo výške 160 eur až 3 000 000 eur páchatel'ovi úmyselného trestného činu, ktorým získal, alebo sa snažil získať majetkový prospech. Zároveň súd prihliada na to, aby uložením peňažného trestu nezmaril možnosť náhrady škody spôsobenej trestným činom. Pri určovaní výšky peňažného trestu sa prihliada na osobné a majetkové pomery páchatel'a a tento sa neuloží, ak je zrejmé, že odsúdený ho nebude schopný zaplatiť. Pre prípad úmyselného zmarenia výkonu peňažného trestu súd ustanovuje náhradný trest odňatia slobody až na 5 rokov pričom však náhradný trest spolu s uloženým trestom odňatia slobody nesmie presahovať zákonom stanovenú hornú hranicu trestnej sadzby trestu odňatia slobody. V prípade, že by došlo k prekročeniu tejto hranice sa náhradný trest neukladá. Dôležitá skutočnosť je, že uhradený peňažný trest je príjmom štátu.

Trest prepadnutia majetku (§ 58 - § 59)

Aktuálna právna úprava definuje prípady, v ktorých je možné uložiť trest prepadnutia majetku, pričom tento trest možno uložiť ak vzhľadom na okolnosti spáchaného trestného činu a pomery páchatel'a ho súd odsudzuje na trest odňatia slobody na doživotie alebo na nepodmienečný trest odňatia slobody za zločin, ktorým získal alebo

sa snažil získať majetkový prospech vo veľkom rozsahu alebo ktorým spôsobil škodu veľkého rozsahu. Zároveň možnosť súdu uložiť tento trest je obmedzená na prípady, kedy uloženie trestu prepadnutia majetku považuje za primerané vzhľadom na povahu a závažnosť spáchaného trestného činu, pomery páchatel'a a mieru vplyvu trestu na jeho rodinu a blízke osoby. Súď takýto trest neuloží najmä ak páchatel' škodu v celom rozsahu nahradí alebo v celom rozsahu vydá prospech získaný trestným činom a úžitky z neho.

Okrem toho je v zákone stanovené aj aký majetok je a aký nie je možné týmto trestom postihnúť a tiež, že pri uložení tohto trestu zaniká bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, pričom majetok druhého manžela po takomto vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov nie je možné týmto trestom postihnúť, avšak vyporiadanie, ku ktorému došlo skôr je možné odporovať. Tak ako v prípade peňažného trestu aj v prípade trestu prepadnutia majetku sa (okrem špecifických prípadov) majiteľom stáva štát.

Trest prepadnutia veci (§ 60)

Tento trest súď obligatórne ukladá v prípade, že daná vec bola použitá alebo určená na spáchanie trestného činu alebo je výnosom z trestnej činnosti a je možné ho uložiť len ak vec patrí páchatel'ovi. V prípade, že nie je možné takúto vec dosiahnuť³⁵ alebo identifikovať, prípadne je zmiešaná s majetkom, ktorý bol získaný v súlade so zákonom, môže súď uložiť prepadnutie veci, ktorá svojou hodnotou zodpovedá hodnote tejto veci. V prípade, že súď upustí od potrestania páchatel'a, hodnota veci je v zjavnom nepomere k miere závažnosti spáchaného trestného činu alebo by výkonom tohto trestu došlo k zmareniu možnosti uspokojiť nárok poškodeného na náhradu škody sa takýto trest neuloží. V opačnom prípade sa rovnako ako v prípade trestu prepadnutia majetku stáva daná vec, ktorá je predmetom trestu prepadnutia veci majetkom štátu.

Trest zákazu činnosti (§ 61)

Uložením tohto trestu sa má páchatel'ovi priamo zabrániť v páchaní ďalších trestných činov, keďže má odsúdenému počas doby výkonu trestu zabrániť vykonávať konkrétnu činnosť, ktorá podnietila alebo vytvorila podmienky a možnosti na páchanie trestnej činnosti. *„Podstata trestu spočíva v tom, že odsúdenému sa počas doby výkonu trestu zakáže vykonávanie konkrétneho zamestnania, povolania, funkcie, činnosti,*

³⁵ Je zničená, poškodená, stratená, odcudzená, urobená neupotrebitel'nou, spotrebovaná, ukrytá, prevedená na inú osobu alebo inak odstránená alebo ide o ušetrené náklady.

na ktorú je potrebné osobitné povolenie alebo činnosti, ktorej podmienky upravuje osobitný predpis.“³⁶

Tento trest súd môže uložiť ak sa páchatel dopustil trestného činu v súvislosti s touto činnosťou na obdobie jedného až desiatich rokov. Uloženie tohto trestu je možné samostatne, ak uloženie iného trestu nie je pre potreby naplnenia účelu trestu potrebné.

Trest zákazu pobytu (§ 62)

*„Predmetným druhom trestu zákonodarca umožňuje súdu, po splnení obligatórnych podmienok obmedziť slobodu pohybu a pobytu zaručenú článkom 23 Ústavy Slovenskej republiky. Pri ukladaní uvedeného druhu trestu platí, že sa ním môže zasahovať do vyššie uvedených slobôd avšak iba v nevyhnutnej miere a z hľadiska bezpečnosti štátu, udržania verejného poriadku, ochrany zdravia a alebo ochrany práv a slobôd druhých.“*³⁷

Podstatou trestu zákazu pobytu je to, že sa odsúdený po dobu výkonu tohto trestu nesmie zdržiavať na súdom jasne vymedzenom a určenom mieste alebo v určenom obvode³⁸, ktorý nesmie byť miestom trvalého pobytu odsúdeného. Súd môže takýto trest uložiť v trvaní jedného až piatich rokov za úmyselný trestný čin. V prípade potreby prechodného pobytu na určenom území pre nevyhnutnú osobnú vec sa vyžaduje povolenie. Odsúdený sa pri výkone tohto trestu povinne podrobuje kontrole technickými prostriedkami, ak je mu takáto kontrola nariadená.

Trest zákazu účasti na verejných podujatiach (§ 62a)

Tento trest, ktorý spočíva v tom, že sa odsúdenému počas doby výkonu tohto trestu zakazuje účasť na športových, kultúrnych alebo iných verejných podujatiach bol do Slovenskej legislatívy zavedený ako trest špecificky postihujúci divácke násilie, ktorý má preventívny účinok, pretože postihuje tú oblasť života odsúdeného, v ktorej sa dopustil protiprávneho konania. *„Tento nový druh trestu, mal v zmysle dôvodovej správy k zákonu, zabezpečiť postihovanie takých konaní, ktoré spočívajú v napadnutí fanúšikov*

³⁶ TITLOVÁ, M. *Trestnoprávne sankcie ukladané fyzickým osobám*. s.108.

³⁷ VRTÍKOVÁ, K. Trest zákazu pobytu. *zakony.judikaty.info*.

³⁸ Ide o jednoznačne vymedzenú časť územia SR, napríklad mesto Bratislava, okres Banská Bystrica, mestská časť Košice-Šaca alebo aj časť mesta, ktorá nie je administratívne oddelenou časťou obce ale môže byť určená napríklad označením ulíc tak by táto časť územia bola jednoznačne určená a nebola zameniteľná s iným územím.

*športových klubov na verejných priestranstvách, v násilných incidentoch v pohostinstvách či v stánkoch s rýchlym občerstvením.*³⁹

Trest straty čestných titulov a vyznamenaní (§ 63)

Tento trest spočívajúci v strate vyznamenaní a čestných titulov udelených odsúdenému podľa osobitných predpisov môže súd udeliť ak páchatel'a odsudzuje za obzvlášť závažný zločin na trest odňatia slobody prevyšujúci päť rokov alebo aj popri kratšom treste odňatia slobody či inom treste, ak si to vyžaduje ochrana vážnosti čestného titulu a vyznamenanania vzhľadom na povahu spáchaného obzvlášť závažného zločinu.

Trest straty vojenskej a inej hodnosti (§ 64)

Trest straty vojenskej a inej hodnosti sa páchatel'ovi, ktorý je nositeľom tejto hodnosti ukladá v prípade odsúdenia za úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody najmenej na dva roky bez podmieneného odkladu výkonu alebo aj popri kratšom treste odňatia slobody či inom treste, ak to vzhľadom na povahu spáchaného trestného činu vyžaduje disciplína a poriadok v ozbrojených silách alebo v službe. Trest spočíva v znížení hodnosti v ozbrojených silách na hodnosť vojaka a u príslušníka v služobnom pomere sa mu odníma hodnosť v zbore.

Trest vyhostenia (§ 65)

Tento trest je možné udeliť len cudzincovi⁴⁰, ktorý zároveň nie je osobou, ktorej bol udelený azyl alebo bola poskytnutá doplnková ochrana. Trest vyhostenia je možné v zmysle zákona uložiť na obdobie jedného až pätnástich rokov. *„Účelom tohto trestu je hlavne zabrániť páchatel'ovi trestného činu páchať na našom území ďalšiu trestnú činnosť, hlavne ak zo strany tohto páchatel'a hrozí nebezpečenstvo ľuďom, majetku či inému verejnému záujmu. Ide o trest, ktorý sa vzťahuje na celé územie SR a jeho podstata spočíva v tom, že odsúdenému sa odníme právo na pobyt a na pohyb na našom území. Za týmto účelom bude odsúdený fyzicky premiestnený mimo územia SR alebo bude odovzdaný príslušným orgánom iného štátu na tieto účely.*⁴¹

2.1.2 Tresty ukladané právnickým osobám

Zásady ukladania trestov v prípade páchatel'a, ktorým je právnická osoba sú osobitne upravené v zákone o trestnej zodpovednosti právnických osôb, konkrétne

³⁹ VRTÍKOVÁ, K. Trest zákazu účasti na verejných podujatiach. *zakony.judikaty.info*

⁴⁰ Teda osobe, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky.

⁴¹ TITTLVÁ, M. *Trestnoprávne sankcie ukladané fyzickým osobám*. s.114.

v ustanoveniach § 11. Tento zákon stanovuje, že súd pri určovaní trestu prihliada na povahu a závažnosť trestného činu, na pomery právnickej osoby vrátane doterajšej činnosti a na jej majetkové pomery, pričom prihliadne aj na to, či právnická osoba vykonáva činnosť vo verejnom záujme, ktorá má strategický význam pre národné hospodárstvo, obranu alebo bezpečnosť. Zároveň zákon súdu ukladá, aby pri určení trestu zohľadnil aj zabezpečenie čo možno najmenšieho vplyvu trestu na zamestnancov, taktiež aby prihliadol na právom chránené záujmy poškodených a prípadných veriteľov právnickej osoby, konanie právnickej osoby po spáchaní činu najmä na snahu odstrániť škodlivé následky alebo škodu spôsobenú trestným činom, očakávaný dôsledok trestu pre ďalšiu činnosť a pomer v akom na právnickú osobu prešli výhody z trestného činu ak bol tento spáchaný v spolupáchateľstve. Takisto ako v prípade trestania fyzických osôb aj u právnickej osoby možno uložiť viac trestov popri sebe, ale zákon vylučuje aby boli popri sebe uložené trest prepadnutia majetku s trestom zrušenia právnickej osoby alebo peňažným trestom či trestom prepadnutia vecí. Taktiež je v zákone výslovne uvedené, že trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku je možné uložiť iba popri inom treste a teda nie samostatne.

Trest zrušenia právnickej osoby (§ 12)

Súd takýto trest uloží právnickej osobe so sídlom v SR za predpokladu, že jej činnosť bola úplne alebo prevažne využívaná na páchanie trestnej činnosti. Súd zároveň môže takýto trest uložiť aj v prípade odsúdenia právnickej osoby za trestný čin, pri ktorom Trestný zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov alebo na doživotie. Pri nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol tento trest uložený vstupuje odsúdená právnická osoba do likvidácie.

Trest prepadnutia majetku (§ 13)

Právnickej osobe môže súd tento trest uložiť len za takých podmienok, aké sú ustanovené pre ukladanie tohto trestu fyzickým osobám v zmysle § 58 ods. 1 Trestného zákona a len za predpokladu, že uloženie tohto trestu považuje za primerané vzhľadom na pomery právnickej osoby a povahu a závažnosť spáchaného trestného činu. Zákon taktiež stanovuje povinnosť súdu vylúčiť z tohto trestu tú časť majetku alebo vecí, ktorých prepadnutie vzhľadom na okolnosti prípadu respektíve pomery právnickej osoby považuje za neprimerane prísne. Obdobne ako pri trestaní fyzických osôb aj v prípade potrestania právnickej osoby sa prepadnutý majetok stáva vlastníctvom štátu.

Trest prepadnutia veci (§ 14)

V prípade tohto trestu zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb odkazuje na ustanovenie § 60 Trestného zákona, ktorý určuje podmienky ukladania tohto trestu fyzickým osobám.

Peňažný trest (§ 15)

V prípade peňažného trestu sa znenie zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb obmedzuje na stanovenie výšky, v akej môže súd tento trest uložiť právnickej osobe a síce v rozmedzí od 1500 eur do 4 000 00 eur.

Trest zákazu činnosti (§ 16)

Tento trest spočíva v zákaze výkonu jedného alebo viacerých predmetov podnikania alebo činnosti, na ktorú treba osobitné povolenie, alebo ktorej podmienky upravuje osobitný predpis počas doby výkonu tohto trestu môže súd uložiť právnickej osobe, ak ju odsudzuje za trestný čin spáchaný v súvislosti s touto činnosťou a to na obdobie jedného až desať rokov.

Trest zákazu prijímať dotácie alebo subvencie (§ 17)

Trest spočíva v zákaze uchádzať sa alebo prijať dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, štátneho fondu, VÚC alebo obce počas doby výkonu tohto trestu súd ukladá na obdobie jedného až desiatich rokov v prípade odsúdenia právnickej osoby za trestný čin, ktorý bol spáchaný v súvislosti so žiadosťou o takúto dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie, s ich poskytovaním alebo využívaním.

Trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov EÚ (§ 18)

Obdobne ako predchádzajúci trest je upravený aj trest zákazu prijímať pomoc a podporu poskytovanú z fondov EÚ, pričom sa vzťahuje na pomoc a podporu poskytovanú z fondov EÚ podľa osobitného predpisu⁴² ale aj na iné plnenia z fondov EÚ.

⁴² Takýmto osobitným predpisom sú zákon č. 528/2008 Z. z. o pomoci a podpore poskytovanej z fondov Európskeho spoločenstva v znení neskorších predpisov a zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Trest zákazu účasti vo verejnom obstarávaní (§ 19)

Tento trest spočíva v tom, že sa právnickej osobe zakazuje po dobu jeho výkonu zúčastniť sa vo verejnom obstarávaní, pričom takýto trest súd ukladá na obdobie jedného až desiatich rokov v prípade odsúdenia za trestný čin súvisiaci s verejným obstarávaním alebo so žiadosťou o pomoc a podporu poskytovanú z fondov EÚ alebo o iné plnenie z fondov EÚ.

Trest zverejnenia odsudzujúceho rozsudku (§ 20)

Tento trest súd ukladá fakultatívne, ak považuje za potrebné oboznámiť verejnosť s odsudzujúcim rozsudkom, najmä z dôvodu okolností alebo závažnosti trestného činu, prípadne ak si to vyžaduje záujem na ochrane zdravia a bezpečnosti ľudí a zvierat alebo majetku. V prípade, že súd takýto trest uloží, odsudzujúci rozsudok, alebo jeho časť sa zverejní v Obchodnom vestníku. Súd zároveň môže určiť prevádzky alebo organizačné zložky odsúdenej právnickej osoby, v ktorých má byť tento rozsudok zverejnený, rozsah a tiež spôsob tohto zverejnenia a lehotu na jeho zverejnenie. Takéto zverejnenie sa realizuje na náklady odsúdenej právnickej osoby a je nevyhnutné zverejniť názov a sídlo odsúdeného, avšak v zverejnenom rozsudku musia byť anonymizované údaje, ktoré by umožnili identifikáciu iných osôb.

2.2 Ochranné opatrenia

Pod pojmom ochranné opatrenie Trestný zákon rozumie ujmu na osobnej slobode alebo majetku odsúdeného alebo inej osoby, ktorú môže uložiť len súd v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi alebo činmi inak trestnými. V zmysle Trestného zákona môže byť páchateľovi uložené len také ochranné opatrenie, aké je priamo vymenované v tomto zákone, konkrétne v § 33. Takýmito ochrannými opatreniami sú:

- ochranné liečenie,
- ochranná výchova,
- ochranný dohľad,
- detencia,
- zhabanie vecí,
- zhabanie časti majetku.

Tak ako pri ukladaní trestov, aj pri ukladaní ochranných opatrení trestný zákon stanovuje zásady, ktorými sa súd riadi pri ich ukladaní. Tieto zásady sú uvedené v § 35 Trestného zákona a hovoria o možnosti uložiť ochranné opatrenie páchateľovi trestného

činu buď popri treste, alebo aj v prípade, že sa od potrestania páchatel'a upustí vzhľadom na účinnejšiu ochranu spoločnosti práve uložením ochranného opatrenia. Tak ako v prípade trestov aj pri ochranných opatreniach je dôležité minimalizovať vplyv na rodinu osoby postihnutej ochranným opatrením a jej blízke osoby. Ochranné opatrenie na rozdiel od trestu možno uložiť aj páchatel'ovi činu inak trestného alebo inej osobe, ak je to na zabezpečenie ochrany spoločnosti pred páchaním nových trestných činov nevyhnutné. Zákon neumožňuje súčasne uložiť opatrenie ochranného dohľadu s ochrannou výchovou. Ďalším špecifikom ochranných opatrení je, že súd sa neriadi zásadou úmernosti k spáchanému činu ale potrebou ochrany spoločnosti a prihliada tiež na potrebu liečenia, výchovy alebo dovŕšenia nápravy páchatel'a alebo inej osoby, ktorej sa ochranné opatrenie ukladá. Tak ako v prípade trestov aj v prípade ochranných opatrení je žiadúce ukladať ochranné opatrenia postihujúce majetok v prípadoch keď páchatel' resp. osoba, ktorej sa opatrenie ukladá získal trestným činom majetkový prospech. Výkon ochranného opatrenia sa musí skončiť nielen uplynutím doby na ktorú bolo uložené ale aj skôr, ak dôjde k naplneniu jeho účelu alebo k dosiahnutiu zákonom ustanoveného veku.

V prípade páchatel'a, ktorým je právnická osoba je na základe zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb možné uložiť len jedno ochranné opatrenie a síce zhabanie časti majetku. V prípade uloženia tohto ochranného opatrenia nie je možné uložiť popri ňom trest prepadnutia majetku. Ďalšie zásady ukladania ochranného opatrenia zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb definuje odkazom na už skôr spomenuté zásady ukladania trestov pre páchatel'a, ktorým je právnická osoba.

Ochranné liečenie (§ 73 - § 74)

Účelom tohto ochranného opatrenia je poskytovanie ochrany spoločnosti pred páchatel'mi trestných činov ako aj činov inak trestných, ktorí sú nebezpeční, duševne chorí alebo závislí od návykových látok. Zároveň sa takýmto osobám poskytuje potrebná odborná pomoc, lekárska starostlivosť a liečenie s cieľom ich vyliečenia a zaradenia do bežného života. „*Druh tohto ochranného opatrenia pritom môže byť rôzny. Môže ísť o psychiatrické, protialkoholické, protitoxikomanické či sexuologické liečenie. Ak by to bolo v konkrétnom prípade vhodné a potrebné, je možné uložiť aj viaceré z nich a to popri sebe.*“⁴³

⁴³ TITTLÓVÁ, M. *Trestnoprávne sankcie ukladané fyzickým osobám*. s.133.

Súčasná právna úprava upravuje dôvody obligatórneho ako aj fakultatívneho uloženia tohto ochranného opatrenia. Povinne ho súd uloží páchateľovi činu inak trestného, ktorý pre nepríčetnosť v čase spáchania skutku nie je trestne zodpovedný, ale jeho pobyt na slobode je nebezpečný. Takisto v prípade páchateľov trestných činov, ktorý ich spáchali v stave zmenšenej príčetnosti a vzhľadom na ich zdravotný stav je možné pri uložení ochranného liečenia dosiahnuť ochranu spoločnosti aj trestom kratšieho trvania než stanovuje dolná hranica trestnej sadzby a tiež v prípade páchateľov, ktorý spáchali prečin, ktorým nebola spôsobená smrť ani ťažká ujma na zdraví, v stave zmenšenej príčetnosti, ktorý si nespôsobili vplyvom návykovej látky, a súd má za to, že ochranné liečenie zabezpečí ochranu spoločnosti aj nápravu páchateľa účinnejšie ako trest od ktorého v takom prípade upustí.

Súd má zároveň zákonom danú možnosť uložiť ochranné liečenie aj v prípadoch kedy páchateľ spáchal trestný čin v stave zmenšenej príčetnosti, v súvislosti s duševnou poruchou a jeho pobyt na slobode je z týchto dôvodov nebezpečný, prípadne ak trestný čin spáchal v dôsledku závislosti na hazardných hrách alebo od návykovej látky.

Súd môže uložiť ústavnú ako aj ambulantnú formu ochranného liečenia, pričom keď možno vzhľadom na osobu páchateľa a povahu duševnej poruchy očakávať, že účel naplní ambulantná forma ochranného liečenia, súd uloží túto formu. Maximálna doba trvania ochranného liečenia nie je stanovená a ochranné liečenie trvá pokiaľ si to vyžaduje jeho účel. O akejkoľvek zmene (zmena formy, prepustenie z výkonu, upustenie alebo ukončenie) rozhoduje súd.

Ochranná výchova (§ 75 a § 102 - 105)

Ochranná výchova je špecifickým druhom ochranného opatrenia, ktoré sa ukladá len mladistvým páchateľom a je upravená v osobitných ustanoveniach o stíhaní mladistvých, ktoré tvoria štvrtú hlavu všeobecnej časti Trestného zákona, pričom ochrannej výchove sa venuje štvrtý diel tejto hlavy.

Súd v prípade odsúdenia mladistvého môže ochrannú výchovu uložiť, ak o jeho výchovu nie je náležite postarané a tento nedostatok nemožno odstrániť v rodine, jeho doterajšia výchova bola zanedbaná, alebo prostredie v ktorom žije neposkytuje záruku jeho riadnej výchovy.

Ochrannú výchovu je možné vykonávať v osobitných výchovných zariadeniach alebo v profesionálnej náhradnej rodine, ak si to vyžaduje zdravotný stav mladistvého

vykonáva sa prednostne v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti. Trvanie ochrannej výchovy je obmedzené na dobu potrebnú pre naplnenie jej účelu, najviac však do dovŕšenia osemnásteho roku veku mladistvého, respektíve v prípade, že si to vyžaduje záujem mladistvého ju súd môže predĺžiť do dovŕšenia devätnásteho roku.

Ochranná výchova môže byť uložená aj osobe, ktorá dovŕšila dvanásť rok svojho veku a je mladšia ako štrnásť rokov, ak spáchala niektorý čin, za ktorý Trestný zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie, alebo ak je to potrebné na zabezpečenie jej riadnej výchovy v prípade spáchania činu, ktorý by inak bol trestným činom.⁴⁴

Ochranný dohľad (§ 76 - § 80)

„Účelom ochranného dohľadu je zabezpečenie ochrany spoločnosti a jej záujmov pred protiprávnou činnosťou, ktorej sa dopúšťajú obzvlášť nebezpeční páchatelia, recidivisti a iné osoby, pričom jeho obsahom je nútená forma postpenitenciárnej starostlivosti potrebná na účely dovŕšenia nápravy odsúdených. V prípade týchto osôb je totiž obava, že aj po výkone trestu odňatia slobody budú páchať trestnú činnosť alebo pokračovať v predchádzajúcej trestnej činnosti. Predpokladá sa tak, že ani výkonom uloženého trestu u týchto osôb nedôjde k úplnej resocializácii a nedosiahne sa úplne účel uloženého trestu“⁴⁵

Ochranný dohľad súd nemôže uložiť mladistvému ani odsúdenému, ktorému bol uložený trest odňatia slobody na doživotie. Ochranný dohľad sa ukladá aj páchatelom činov inak trestných, ktorí nie sú trestne zodpovední pre nepričetnosť a ktorým bolo zároveň uložené ochranné liečenie ambulantnou formou.

Výkon ochranného dohľadu, ktorý sa ukladá na jeden až tri roky, spočíva v tom, že odsúdený sa v určených lehotách osobne hlási u probačného a mediačného úradníka okresného súdu, v ktorého obvode má bydlisko, oznamuje mu potrebné údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy, ktoré aj preukazuje a taktiež vopred oznamuje vzdialenie sa z miesta bydliska. V prípade páchatel'a, ktorému bol uložený ochranný dohľad pre dodržiavanie podmienok ochranného liečenia ambulantnou formou, tento sa podrobuje aj kontrole dodržiavania liečebného režimu. V tomto prípade zároveň platí,

⁴⁴ V prípade trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 je veková hranica trestnej zodpovednosti a teda aj možnosti uloženia ochrannej výchovy za čin inak trestný 15 rokov.

⁴⁵ TITTLOVÁ, M. *Trestnoprávne sankcie ukladané fyzickým osobám*. s.139.

že časové obmedzenie pre maximálnu dĺžku trvania ochranného dohľadu nie je stanovené a tento trvá, kým si to vyžaduje jeho účel.

Detencia (§ 81 - § 82)

„Detencia je druhom ochranného opatrenia, ktoré zabezpečuje ochranu spoločnosti pred obzvlášť nebezpečným páchatelmi. Primárnym cieľom detencie je ochrániť spoločnosť pred hrozbou páchania ďalších trestných činov. Izolačná funkcia teda v tomto prípade prevažuje nad záujmom na vyliečení páchatel'a. Zároveň platí, že detencia je svojou povahou najtvrdším ochranným opatrením v slovenskom právnom poriadku.“⁴⁶

Trestný zákon ukladá súdu povinnosť rozhodnúť o umiestnení odsúdeného, ktorý už vykonáva trest odňatia slobody v detenčnom ústave, ak tento trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná a pre ktorú výkon trestu neplní svoj účel a odsúdený je nebezpečný pre život a zdravie iných. Zákon súdu zároveň dáva možnosť rozhodnúť o umiestnení páchatel'a do detenčného ústavu pred skončením výkonu trestu odňatia slobody za predpokladu, že bol odsúdený za úmyselný trestný čin a jeho pobyt na slobode je z dôvodu duševnej poruchy, ktorá nie je len prechodná nebezpečný pre život a zdravie iných osôb a zároveň sa odmieta podrobiť ochrannému liečeniu, alebo u neho toto neplní svoj účel. Súd môže taktiež rozhodnúť o umiestnení do detenčného ústavu aj vtedy, ak nebezpečný páchatel' vykonáva ochranné liečenie v zdravotníckom zariadení a svojím správaním ohrozuje život alebo zdravie iných osôb, pričom toto rozhodnutie sa zakladá na odbornom lekárskom posudku. Rozhodnutie o umiestnení do detenčného ústavu je možné vydať aj v prípade páchatel'a trestného činu spáchaného zo sexuálneho motívu, ktorý vykonáva ochranné liečenie v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti, ak ochranné liečenie nedosiahlo svoj účel a v budúcnosti hrozí opakovanie spáchaného činu alebo obdobného činu, pričom toto rozhodnutie je vydané na návrh zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti na základe odborného lekárskeho posudku. Pobyt páchatel'a v detenčnom ústave trvá dovtedy, kým ochranu spoločnosti pred páchatel'om nemožno zabezpečiť miernejšími prostriedkami a dôvodnosť držania páchatel'a v detenčnom ústave súd preskúmava najmenej jedenkrát ročne.

„V tomto kontexte je nutné ešte uviesť, že hoci zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov, presne určuje spôsob, akým sa

⁴⁶ VRTÍKOVÁ, K. Detencia. *zakony.judikaty.info*

zabezpečuje výkon detencie, toto ochranné opatrenie bolo v našich podmienkach po dlhú dobu v praxi nerealizovateľné. Neexistoval totiž žiaden detenčný ústav, v ktorom by mohla byť detencia vykonávaná. ... Z dôvodu absencie detenčného ústavu na Slovensku sa duševne chorí zločinci spravidla umiestňovali v psychiatrických nemocniciach, ktoré ale neboli schopné zabezpečiť nepretržitý dohľad zdravotníckeho personálu. Nebezpeční delikventi mali jednak uľahčenú možnosť eventuálneho úteku, čím predstavovali zvýšené riziko a jednak svojim správaním ohrozovali personál týchto psychiatrických zariadení.“⁴⁷ Zriadenie detenčného ústavu pri Psychiatrickej nemocnici Hronovce vytvára oveľa vhodnejšie podmienky na zabezpečenie dozoru a stráženia.

Zhabanie veci (§ 83)

Zhabanie veci sa ukladá v prípadoch kedy súd neuložil trest prepadnutia veci, ak táto patrí osobe ktorú nemožno stíhať alebo odsúdiť; patrí páchatel'ovi, od ktorého potrestania súd upustil, alebo páchatel'ovi, voči ktorému bolo trestné stíhanie zastavené, alebo páchatel'ovi, voči ktorému bolo trestné stíhanie podmiennečne zastavené, alebo páchatel'ovi, voči ktorému bolo trestné stíhanie zastavené z dôvodu schválenia zmieru; prípadne aj ak nepatrí páchatel'ovi a je výnosom z trestnej činnosti; nepatrí páchatel'ovi a bola určená alebo použitá na spáchanie trestného činu; taktiež ak ide o tovar bez kontrolných známk alebo bez iných kontrolných technických opatrení vyžadovaných všeobecne záväzným právnym predpisom na jeho označenie na daňové účely; okolnosti prípadu odôvodňujú predpoklad, že vec by mohla byť zdrojom financovania terorizmu; o vyžaduje bezpečnosť ľudí alebo majetku, prípadne iný obdobný verejný záujem. V ostatných ustanoveniach venujúcich sa vlastníctvu zhabanej veci po výkone ochranného opatrenia, výnimiek kedy sa toto opatrenie neuloží a riešenia situácie veci nedosiahnuteľnej alebo neidentifikovateľnej, alebo zmiešanej s iným majetkom je ochranné opatrenie zhabania veci takmer totožné s trestom prepadnutia veci.

Zhabanie časti majetku FO (§ 83a)

Súd môže uložiť zhabanie časti majetku páchatel'ovi, ktorého odsudzuje za úmyselný trestný čin, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej štyri roky alebo iný trestný čin, ktorý je výslovne uvedený v § 83a, ktorým páchatel' získal alebo sa snažil získať pre seba alebo pre iného majetkový prospech a súd má za to, že určitá časť jeho majetku je výnosom z trestnej

⁴⁷ VRTÍKOVÁ, K. Detencia. *zakony.judikaty.info*

činnosti. K záveru, že určitá časť majetku pochádza z výnosov z trestnej činnosti možno prísť na základe preukázania, že hodnota majetku, ktorú páchatel' nadobudol alebo previedol na inú osobu v čase najviac päť rokov pred páchaním takéhoto trestného činu, v čase jeho páchania alebo po jeho spáchaní je v hrubom nepomere k príjmom páchatel'a nadobudnutým v súlade so zákonom alebo na základe iných skutočností odôvodňujúcich takýto záver. Zákon zároveň dáva súdu možnosť postihnúť aj taký majetok, ktorý by páchatel' previedol na iné osoby alebo nadobudol do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, po ktorého následnom vyporiadaní by tento majetok patril manželovi páchatel'a.

Súd je povinný určiť veci, ktoré podliehajú zhabaniu. Ak bol preukázaný hrubý nepomer medzi hodnotou majetku a príjmami páchatel'a nadobudnutými v súlade so zákonom, môže súd určiť akékoľvek veci patriace páchatel'ovi v hodnote až do výšky preukázaného hrubého nepomeru. Zhabaniu nepodlieha majetok tretích osôb, ktoré tento majetok nadobudli v dobrej viere. Ak súdu nie je známe, kde sa veci nachádzajú, ich zhabanie nie je vhodné s ohľadom na práva tretích osôb alebo ak ten, komu mohla byť vec zhabaná, ju pred vydaním rozhodnutia o zhabaní časti majetku zničí, poškodí, scudzí alebo jej zhabanie inak zmarí, môže súd uložiť zhabanie veci takej hodnoty alebo peňažnej čiastky, ktorá zodpovedá hodnote tejto veci. Zhabanie časti majetku postihuje aj plody a úžitky zhabanej veci, ktoré prináležia osobe, ktorej bola zhabaná. Zhabanie časti majetku sa nevzťahuje na veci, ktoré sú nevyhnutné na uspokojovanie životných potrieb osoby, ktorej sa má zhabať časť majetku, alebo osôb, o ktorých výživu a výchovu je táto osoba povinná sa starať. Vlastníkom zhabanej časti majetku sa stáva štát.

Zhabanie časti majetku PO (§ 20 zákona o trestnej zodpovednosti PO)

V prípade tohto ochranného opatrenia, ktoré ako jediné možno uložiť právnickej osobe sa zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb obmedzil na ustanovenie, že sa pri jeho ukladaní aplikujú rovnaké podmienky ako v prípade rovnakého ochranného opatrenia, ktoré sa ukladá FO a teda na odkaz na ustanovenie § 83a Trestného zákona.

3 Analýza páchania trestných činov proti životnému prostrediu a ich trestnoprávnych dôsledkov v podmienkach SR

Táto kapitola si kladie za cieľ pomocou analýzy dostupných štatistík zhodnotiť incidenciu páchania jednotlivých trestných činov proti životnému prostrediu v podmienkach SR ako aj mieru ich objasňovania a následného obžalovania a odsúdenia ich páchatel'ov. Zároveň sa táto kapitola prostredníctvom analýzy vybraných rozhodnutí súdov snaží odpovedať na otázku aké druhy trestov a ochranných opatrení sú páchatel'om za takéto trestné činy ukladané.

Pre potreby štatistickej analýzy práca čerpá z dostupných údajov od roku 2020. Jednotlivé inštitúcie spracovávajú a zverejňujú dáta s rôznym časovým odstupom a preto sú niektoré k dispozícii len do 31.12.2023 a niektoré do 31.11.2024.

Najprv sa práca zameria na štatistické údaje zverejňované Ministerstvom vnútra SR, ktoré nám poskytnú údaje zo Štatistiky kriminality, ktorá hovorí o počtoch zistených trestných činov v jednotlivých rokoch ako aj o počte objasnených a dodatočne objasnených trestných činov. Tieto údaje za roky 2020 – 2024 sú spracované v Tabuľke 1, ktorá sa nachádza v prílohe. Za štatisticky významné informácie práca považuje informáciu o najčastejšie zistených trestných činoch, trestných činoch, ktoré neboli v sledovanom období vôbec zistené a tiež o činoch s najnižšou incidenciou, t. j. menej ako 5 prípadov za celé sledované obdobie.

Najčastejšie zistenými trestnými činmi sú trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona, trestný čin pytlactva podľa § 310 Trestného zákona a trestný čin porušovania ochrany krov a stromov podľa § 306 Trestného zákona. Trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi bol v sledovanom období zistený až 1758-krát a objasnený len v 201 prípadoch, čo predstavuje percentuálnu mieru objasnenosti 11,43 %. Trestný čin pytlactva bol v sledovanom období zistený 1026-krát a objasnený v 487 prípadoch, čo predstavuje percentuálnu mieru objasnenosti 47,47 %. Trestný čin porušovania ochrany krov a stromov bol v sledovanom období zistený 743-krát a objasnený v 146 prípadoch, čo predstavuje percentuálnu mieru objasnenosti 19,65 %.

Skutočnosť, že najčastejšie zisteným trestným činom vôbec je trestný čin nelegálneho nakladania s odpadmi nie je prekvapivá, keďže *„Nelegálna likvidácia odpadov, obzvlášť odpadov z kategórie nebezpečného odpadu, ktorých legálna likvidácia*

*súvisí s vysokými investíciami, je jednou z najlukratívnejších oblastí kriminality, častokrát páchanej organizovanými skupinami, alebo dokonca skupinou páchatel'ov vo forme zločineckej organizácie.*⁴⁸

Trestné činy, ktoré v sledovanom období neboli vôbec zistené sú trestný čin neoprávneného vypúšťania znečisťujúcich látok podľa § 302a Trestného zákona, trestný čin usmrtenia spoločenského zvierat'a bez primeraného dôvodu podľa § 305aa a trestný čin úniku organizmov podľa § 309 Trestného zákona.

Najmenšiu incidenciu je možné zaznamenať pri trestných činoch neoprávnenej výroby a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu podľa § 304a s jedným zisteným aj objasneným prípadom; šírenia nákazlivej choroby zvierat a rastlín podľa § 307 a § 308 Trestného zákona s jedným zisteným a žiadnym objasneným v oboch prípadoch; a organizovania zápasov zvierat podľa § 305c s 2 zistenými a žiadnym objasneným trestným činom.

Po zistení a objasnení trestného činu je ďalším krokom podanie obžaloby, pre údaje o počte obžalovaných za jednotlivé trestné činy práca použije štatistické údaje zverejňované Generálnou prokuratúrou SR, ktoré nám poskytnú údaje zo Štatistického prehľadu trestnej a netrestnej činnosti, ktorá hovorí o počtoch v jednotlivých rokoch sledovaného obdobia, pričom je dôležité upozorniť na absentujúce údaje za december 2024. Tieto údaje sú spracované v Tabuľke 2, ktorá sa nachádza v prílohe. Za štatisticky významné informácie práca považuje informáciu o trestných činoch, z ktorých spáchania boli páchatelia v sledovanom období obžalovaný najčastejšie, vôbec a najmenej, t. j. menej ako 5 obžalovaných za celé sledované obdobie.

Najčastejšie boli páchatelia obžalovaný zo spáchania trestného činu pytliactva podľa § 310 Trestného zákona, trestného činu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona a trestného činu porušovania ochrany krov a stromov podľa § 306 Trestného zákona. Za trestný čin pytliactva boli páchatelia obžalovaný v sledovanom období 412-krát. Za trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi boli páchatelia obžalovaný 332-krát. Za trestný čin porušovania ochrany krov a stromov boli páchatelia obžalovaný v sledovanom období 206-krát.

⁴⁸ CHMELÍK, J., V. PORADA, F. VOLEVECKÝ et al. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. Vysokoškolská učebnice.* s. 77.

Trestné činy, z páchania ktorých nebol v sledovanom období nikto obžalovaný sú trestný čin neoprávneného vypúšťania znečisťujúcich látok podľa § 302a Trestného zákona, trestný čin organizovania zápasov zvierat podľa § 305c Trestného zákona, trestné činy šírenia nákazlivej choroby zvierat a rastlín podľa § 307 a § 308 Trestného zákona a trestný čin úniku organizmov podľa § 309 Trestného zákona.

Najmenej obžalovaných je uvedených pri trestných činoch porušovania ochrany vôd a ovzdušia podľa § 303 a § 304 Trestného zákona s 2 resp. 1 obžalovaným; neoprávnenej výroby a nakladania s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu podľa § 304a, usmrtenia spoločenského zvierat'a bez primeraného dôvodu podľa § 305aa a zanedbania starostlivosti o zviera podľa § 305b, každý s jedným obžalovaným.

Nasledujúcou štatisticky významnou informáciou z trestného konania je počet odsúdených za jednotlivé trestné činy. Pre tieto dáta sú štatistické údaje čerpané z Ministerstva spravodlivosti SR, ktoré nám poskytne časť venovaná trestnej agende zo Štatistickej ročenky v jednotlivých rokoch sledovaného obdobia, pričom je dôležité upozorniť na absentujúce údaje za rok 2024. Tieto údaje sú spracované v Tabuľke 3, ktorá sa taktiež nachádza v prílohe. Za štatisticky významné informácie práca považuje informáciu o trestných činoch, za spáchanie ktorých boli páchatelia v sledovanom období odsúdený najčastejšie, vôbec a najmenej, t. j. menej ako 5 odsúdených za celé sledované obdobie.

Najčastejšie boli páchatelia odsúdený za spáchanie trestného činu pytlactva podľa § 310 Trestného zákona, trestného činu neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 Trestného zákona a trestného činu porušovania ochrany rastlín a živočíchov podľa § 305 Trestného zákona. Za trestný čin pytlactva boli páchatelia odsúdený v sledovanom období 358-krát. Za trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi boli páchatelia odsúdený 215-krát. Za trestný čin porušovania ochrany rastlín a živočíchov boli páchatelia odsúdený 190-krát.

Trestné činy, za páchanie ktorých nebol v sledovanom období nikto odsúdený sú trestný čin neoprávneného vypúšťania znečisťujúcich látok podľa § 302a Trestného zákona, trestný čin porušovania ochrany vôd a ovzdušia podľa § 303 Trestného zákona, trestný čin organizovania zápasov zvierat podľa § 305c Trestného zákona, trestný čin šírenia nákazlivej choroby zvierat a rastlín podľa § 308 Trestného zákona a trestný čin úniku organizmov podľa § 309 Trestného zákona. Medzi trestnými činmi, za ktoré nebol

v danom období nikto odsúdený je potrebné spomenúť aj trestný čin usmrtenia spoločenského zvierat'a bez primeraného dôvodu podľa § 305aa, ktorý v sledovanom období nebol vôbec zaznamenaný v štatistike, keďže bol v Trestnom zákone doplnený až novelou z 16. 3. 2023 účinnou od 1. 5. 2023.

Najmenej páchatel'ov je v sledovanom období odsúdených za trestné činy neoprávnenej výroby a nakladania s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu podľa § 304a a zanedbania starostlivosti o zviera podľa § 305b, kde je evidované po jednom odsúdenom; porušovania ochrany vôd a ovzdušia podľa § 304 s dvomi odsúdenými a šírenia nákazlivej choroby zvierat a rastlín podľa § 307 s tromi odsúdenými.

Na záver tejto analýzy štatistických údajov je potrebné skonštatovať, že metodika zberu a následného spracovania údajov jednotlivými inštitúciami, ktoré sú autoritou pre danú časť údajov je rôzna. Taktiež treba brať v úvahu potenciálnu rekvalifikáciu spáchaného protiprávneho skutku počas trestného konania. Z týchto dôvodov môže nastať zdanlivo nelogická situácia, kedy v štatistikách figuruje odsúdený za trestný čin, ktorý sa nenachádza v štatistikách o počte obžalovaných a/alebo zistených a objasnených trestných činov, pričom túto anomáliu môže vysvetliť aj prípadné uplynutie príliš dlhého obdobia od zistenia a objasnenia daného činu k podaniu obžaloby a tiež k vyhláseniu rozhodnutia súdom, ktoré môže spôsobiť, že daný čin sa nenachádza v sledovanom období v štatistikách predchádzajúcich fáz konania.

Na základe uvedených štatistických údajov je teda zrejmé že ako vo fáze zisťovania a objasňovania trestných činov tak aj v počte podaných žalôb a počte odsúdených sa najčastejšie v našich podmienkach stretávame s trestným činom pytlíctva (§ 310) a trestným činom neoprávneného nakladania s odpadmi (§ 302).

Z dostupných dát je zrejmé, že tieto trestné činy sú zisťované často, v priemere je trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi zistený v sledovanom období približne 351-krát ročne, alebo aj takmer každý deň v roku a trestný čin pytlíctva približne 205-krát ročne, alebo aj častejšie než každý druhý deň. Avšak úspešnosť orgánov činných v trestnom konaní pri riešení tejto trestnej činnosti je nízka, kedy na základe miery objasnenosti dokážu objasniť v prípade trestného činu neoprávneného nakladania s odpadmi len jeden prípad z desiatich a pri zahrnutí údajov o dodatočnej objasnenosti dva až tri prípady z desiatich. V prípade trestného činu pytlíctva je miera objasnenosti o niečo vyššia, avšak aj tu je pri pohľade na štatistiku objasnenosti zrejmé, že OČTK

dokázu objasniť len štyri až päť prípadov z desiatich. Pri zahrnutí údajov o dodatočnej objasnenosti je štatistika pri trestnom čine pytlactva o niečo priaznivejšia s objasnenosťou päť prípadov z desiatich.

Potenciálne odpovede na otázku, prečo je miera objasnenosti týchto trestných činov relatívne nízka, môže poskytnúť prezentácia mjr. Mgr. Ondreja Koporca z Prezídia Policajného zboru, úradu kriminálnej polície, odboru odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality venujúca sa aplikačným problémom trestných činov proti životnému prostrediu v aplikačnej praxi, v ktorej okrem iného uvádza, že takýmito problémami sú odborná náročnosť problematiky spôsobená zložitou právnej úpravy a nedostatkom odborných skúseností a tiež nedostatočná spolupráca s inými štátnymi orgánmi a náročnosť odhaľovania a vyšetrovania. Okrem toho ním uvedené informácie naznačujú, že štatistické údaje o počte zistených trestných činov nezodpovedajú reálnemu počtu spáchaných trestných činov proti životnému prostrediu, ktorý môže byť a pravdepodobne aj je značne vyšší, pričom k tejto nízkej miere zisťovania takýchto činov prispieva nízka vedomosť verejnosti ako aj orgánov verejnej správy o existencii takýchto trestných činov ale aj odmietanie trestných oznámení⁴⁹, či už z dôvodu neznalosti alebo neochoty, či dokonca korupcie a v neposlednom rade neoznamovanie týchto trestných činov.⁵⁰ Tieto problémy pri objasňovaní environmentálnej kriminality však nie sú len čisto slovenským špecifikom, obdobné dôvody nízkej objasnenosti environmentálnej kriminality si všímajú výskumy aj vo svete, na čo vo svojej práci venujúcej sa nadnárodnej environmentálnej kriminalite upozorňuje aj R. White.⁵¹

Problémy pri zisťovaní a objasňovaní environmentálnej kriminality môžu taktiež vyplývať z nedostatočného personálneho ako aj materiálneho zabezpečenia OČTK. V prípade týchto problémov ako aj nedostatočnej informovanosti o existencii a možnostiach postihovania environmentálnej kriminality môžu byť pri boji s environmentálnou kriminalitou nápomocné aj mimovládne organizácie. Príklady úspešného prispievania mimovládnych organizácií k odhaľovaniu a postihovaniu

⁴⁹ V prípade odmietania trestných oznámení či zastavovaní trestného stíhania uvádza mjr. Mgr. Koporec ako často využívané spôsoby nesprávne aplikovanie, až zneužívanie materiálneho korektívu, ktorý je aplikovaný bez splnenia všetkých zákonom stanovených podmienok alebo akceptovanie vyvinenia páchateľa na základe neznalosti zákona.

⁵⁰ KOPOREC, Ondrej. *Aplikačné problémy trestných činov proti životnému prostrediu v policajnej praxi*.

⁵¹ WHITE, Rob. *Transnational Environmental Crime: Toward an eco-global criminology [Nadnárodná environmentálna trestná činnosť: k ekologickej globálnej kriminológii]*. s. 127-128.

environmentálnej kriminality môžeme sledovať po celom svete. „Úloha mimovládnych organizácií pri spolupráci s políciou a inými orgánmi činnými v trestnom konaní pri stíhaní zločincov by sa nemala podceňovať. Napríklad odsúdenie za nezákonnú ťažbu dreva a nezákonný obchod s voľne žijúcimi živočíchmi a rastlinami na miestach, ako je Brazília a Rusko, bolo dosiahnuté priamym prepojením oficiálnych policajných služieb s činnosťou mimovládnych organizácií environmentálnych aktivistov. Išlo o dôkazy zhromaždené pracovníkmi mimovládnych organizácií, ktoré boli postúpené príslušným orgánom v príslušných jurisdikciách.“⁵² Samozrejme, úspešná spolupráca OČTK a mimovládnych organizácií pri odhaľovaní environmentálnej kriminality je podmienená, tak ako hovorí R. White získaním expertízy aspoň v troch oblastiach a síce: vedomosti o zákonnom získavaní použiteľných dôkazov, technické zručnosti súvisiace s forenznou vedou a vedeckými metódami a vyšetrovacie schopnosti. Zároveň je potrebné, aby takáto spolupráca dostala zákonný rámec, ktorý by umožňoval potenciálne ľudské a materiálne zdroje, ktorými disponujú mimovládne organizácie využiť v spolupráci s OČTK pri odhaľovaní ekologickej kriminality. Úspešné príklady môžeme nájsť takisto vo svete, kde napríklad mimovládna organizácia venujúca sa ochrane voľne žijúcich živočíchov známa ako RSPCA získala zo zákona oprávnenie vyšetrovať týranie zvierat⁵³, avšak obdobný príklad, z podmienok Slovenskej republiky môžeme nájsť v podobe dobrovoľných strážcov prírody⁵⁴.

Pri porovnaní údajov o objasnených trestných činoch s údajmi o počtoch obžalovaných a následne odsúdených je možné sledovať ďalšie poklesy, ktoré však môžu byť spôsobené aj absentujúcimi údajmi za určité časové úseky zo sledovaného obdobia, rôznou metodikou vytvárania štatistík zo strany rôznych inštitúcií a tiež mnohými inými faktormi. Avšak pri pohľade na počty zistených trestných činov a ich porovnanie s počtami odsúdených je aj napriek týmto štatistickým nedokonalostiam možné sledovať výrazný pokles medzi počtom zistených trestných činov a odsúdených páchatel'ov.

Táto štatistika by potenciálneho páchatel'a trestného činu proti životnému prostrediu pravdepodobne od jeho spáchania príliš neodradila, keďže pravdepodobnosť, že po zistení, že k trestnému činu došlo bude tento objasnený, bude za jeho spáchanie

⁵² WHITE, R. *Theorising Green Criminology: Selected Essays* [Teoretizovanie zelenej kriminológie: vybrané eseje]. s. 189.

⁵³ WHITE, R. *Theorising Green Criminology: Selected Essays* [Teoretizovanie zelenej kriminológie: vybrané eseje]. s. 188.

⁵⁴ Fungovanie dobrovoľných členov stráže prírody umožňuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

obžalovaný a za tento čin aj odsúdený a teda bude znášať trestnoprávne následky spáchania tohto činu je veľmi nízka. Nízka početnosť prípadov, v ktorých je podaná žaloba a ďalej nižšia početnosť prípadov, v ktorých dôjde k odsúdeniu takisto môže pôsobiť demotivujúco pre príslušníkov policajného zboru, ktorí prípadom venujú úsilie a čas a následne ich práca na objasnení daného skutku ako aj vynaložený čas a prostriedky neprinesie očakávaný výsledok, či už v podobe odsúdenia alebo v prípade odsúdenia pri zdanlivo neadekvátne nízkej sankcii, čo ich takisto môže nepriamo motivovať k prehliadaniu problematiky environmentálnej kriminality, alebo môže dokonca viesť k aktívnej motivácii zo strany vedenia k presmerovaniu ľudských a finančných zdrojov k iným úlohám aj za cenu nevyšetrenia environmentálnej kriminality a nepotrestania jej páchatel'ov, čo ďalej narúša odradzovaciu funkciu trestného práva.⁵⁵

Vzhľadom na uvedené skutočnosti je relevantnou informáciou aj to, aké trestnoprávne dôsledky a teda sankcie súdy ukladajú páchatel'om týchto trestných činov v prípade, že aj napriek nepriaznivej štatistike dôjde nielen k ich zisteniu ale aj objasneniu, vzneseniu obžaloby a následnému odsúdeniu páchatel'a. Pre získanie tejto informácie je potrebné skúmať rozhodnutia súdov SR, ktoré zverejňuje MS SR na svojej webovej stránke. Pomocou poskytnutého vyhľadávacieho nástroja je možné nájsť rozhodnutia súdov v oblasti právnej úpravy, ktorou je trestné právo, ktoré odkazujú na právny predpis, ktorým je Trestný zákon a vyhľadávanie je možné zúžiť aj na konkrétny paragraf a dátumové rozpätie v ktorom bolo rozhodnutie vydané. Pomocou takéhoto vyhľadávania je možné nájsť pri trestnom čine pytliactva 5 rozhodnutí, ktoré boli vydané v období od 1.1.2020 do 31.12.2024, pričom ide o 4 trestné rozkazy, ktoré neboli napadnuté opravnými prostriedkami a jeden prvostupňový rozsudok, ktorý takisto nebol napadnutý opravnými prostriedkami:

1. Trestný rozkaz NM-15T/21/2023 Okresný súd Trenčín z 15. 04. 2024,
2. Trestný rozkaz 1T/78/2023 Okresný súd Galanta z 31. 10. 2023,
3. Trestný rozkaz 0T/187/2023 Okresný súd Galanta z 07. 09. 2023,
4. Trestný rozkaz 14T/43/2022 Okresný súd Dunajská Streda z 03. 06. 2022,
5. Rozsudok 4T/29/2022 Okresný súd Humenné z 27. 05. 2022.

V prípade prvého trestného rozkazu NM-15T/21/2023 sa obvinený dopustil prečinu pytliactva tým, že neoprávnene zasiahol do výkonu práva poľovníctva tak,

⁵⁵ WHITE, Rob. *Crimes Against Nature [Zločiny proti prírode]*. s. 203

že bez povolenia ulovil zver. Svojou podomácky upravenou zbraňou páchatel' v poľovnom revíri, bez povolenia lovu na zver podľa zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ulovil 1 ks líšky, ktorú usmrtil zastrelením, čím spôsobil Poľovníckej spoločnosti, ujmu vo výške 20 eur a určenú podľa Prílohy k Vyhláške Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 421/2013 Z. z., ktorou sa určuje spoločenská hodnota poľovnej zveri vo výške 100 eur. Tomuto páchatel'ovi boli uložené:

- súhrnný trest odňatia slobody vo výmere tri roky, ktorého výkon mu bol podmiennečne odložený a zároveň mu bol uložený probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe v trvaní päť rokov,⁵⁶
- povinnosť podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve so zameraním na predchádzanie recidívy trestnej činnosti,
- trest prepadnutia vecí, a to
 - o streľbyschopná podomácky upravená dlhá strelná palná zbraň – opakovacia malokalibrovka spolu so zásobníkom, vybavená podomácky vyrobeným viackomorovým tlmičom hluku a optikou pracujúcou na princípe digitálnej kamery a - náboje v celkovom počte 1070 ks,
 - o 1 ks nôž s opaskom a kožušinou na puzdre.

V prípade druhého trestného rozkazu 1T/78/2023 sa obvinený dopustil prečinu pytliactva tým, že neoprávnene zasiahol do výkonu rybárskeho práva tak, že bez povolenia lovil ryby. Páchatel' na kanály Čierna voda, ktorý je zaradený do rybárskeho revíru a ktorý je vedený ako kaprový lovný revír a obhospodarovaný mestskou organizáciou Slovenského rybárskeho zväzu Sládkovičovo, lovil ryby, za pomoci rybárskej udice s navijakom, na ktorej mal na konci jeden háčik, pričom nemal platný rybársky lístok, čím konal v rozpore so zákonom č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, pričom neulovil žiadnu rybu. Tomuto páchatel'ovi boli uložené:

⁵⁶ Tento trest mu bol uložený na základe § 294 ods. 2 trestného zákona, teda kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami, ktorého trestná sadzba je vyššia než trestná sadzba v prípade trestného činu pytliactva.

- trest odňatia slobody vo výmere dva mesiace, ktorého výkon mu bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní jedného roka,
- trest prepadnutia veci: - udica s navijakom.

V prípade tretieho trestného rozkazu OT/187/2023 sa obvinený dopustil prečinu pytlíctva tým, že neoprávnene zasiahol do výkonu rybárskeho práva tak, že bez povolenia lovil ryby. Páchateľ na miestnej vode Stoličný potok, ktorá je zaradená do rybárskeho revíru a ktorý je vedený ako kaprový lovný revír, ktorý obhospodaruje miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu Sládkovičovo, lovil bez platného rybárskeho lístka, bez oprávnenia, ryby za pomoci rybárskej udice, na ktorej mal na konci jeden háčik s návnadou kukurice, pričom následne bol pri tejto činnosti prichytený a kontrolovaný členom rybárskej stráže, čím týmto konaním neoprávnene zasiahol do výkonu rybárskeho práva tým, že bez platného rybárskeho lístka lovil ryby v rozpore so zákonom číslo 216/2018 Zb. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov, pričom miestnej organizácii Slovenského rybárskeho zväzu Sládkovičovo, nevznikla žiadna majetková škoda, nakoľko nedošlo k uloveniu žiadnej ryby. Tomuto páchatel'ovi boli uložené:

- trest odňatia slobody vo výmere dva mesiace ktorého výkon mu bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní jedného roka,
- trest prepadnutia veci: - rybársky prút.

V prípade posledného, štvrtého trestného rozkazu 14T/43/2022 sa obvinený dopustil prečinu pytlíctva tým, že neoprávnene zasiahol do výkonu práva poľovníctva tým, že bez povolenia lovil zver zakázaným spôsobom. Páchateľ v poľovnom revíri obhospodarovanom Poľovným a ochranným spolkom M. Dunaj sa ako držiteľ platného poľovného lístka, ktorý sa však na označený poľovný revír nevzťahoval, ozbrojený guľobrokovou kozlicou s puškohľadom, svietidlom s mikrospínačom, plátenou lícnicou a s popruhom, vydal na lov zveri, ktorej prítomnosť na mieste zisťoval pomocou termovízneho monokulára, čím porušil zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve v znení neskorších predpisov, avšak žiadnu zver neuložil, pri čom bol prichytený na miesto privolanou hliadkou Obvodného oddelenia Policajného zboru v Dunajskej Strede. Tomuto páchatel'ovi boli uložené:

- trest odňatia slobody v trvaní troch mesiacov ktorého výkon mu bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní jedného roka,

- trest prepadnutia veci, a to:
 - o 1 ks guľobroková kozlica s puškohľadom, svietidlom s mikrospínačom, plátenou lícnicou a s popruhom,
 - o 1 ks termo kamera
 - o munícia,
- trest zákazu výkonu práva poľovníctva v trvaní dvoch rokov.

V prípade rozsudku 4T/29/2022, ktorý schvaľuje dohodu o vine a treste medzi prokurátorkou Okresnej prokuratúry Humenné a dvomi obvinenými sa títo dopustili prečinu pytliactva spáchaného formou spolupáchateľstva tým, že spoločným konaním zasiahli do výkonu práva poľovníctva tým, že bez povolenia lovili zver a čin spáchali v malom rozsahu a ako osoba, ktorá ma osobitne uloženú povinnosť chrániť životné prostredie. Páchatel' A ako čakateľ a Páchatel' B ako poľovník a člen poľovníckej organizácie v poľovnom revíry v rozpore so zákonom č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, neoprávnene zasiahli do výkonu práva poľovníctva tým, že potom ako Páchatel' A z osobného motorového vozidla aj napriek tomu, že nedisponoval povolením, ktoré by ho oprávňovalo na lov srnca lesného, počas toho, ako sedel vo svojom osobnom motorovom vozidle vystrelil na srnca lesného z opakovacej pušky, ktorú mal v legálnej držbe, následne sa presunul s vozidlom k Páchatel'ovi B, ktorý keď si k nemu prisadol, povedal mu, že strelil srnca I. vekovej triedy, pričom sa spoločne presunuli na miesto uloveného srnca lesného, ktorého Páchatel' A naložil do svojho osobného motorového vozidla, s týmto sa presunuli do miesta trvalého bydliska Páchatel'a B, u ktorého srnca vyvrhli, mäso si rozdelili s tým, že Páchatel' B z uloveného srnca si ako trofej ponechal u seba doma lebku srnca s paroží, ktorú prechovával až do dňa, kedy ju dobrovoľne vydal ako vec dôležitú pre trestné konanie, čím takto Páchatel' B združeniu spôsobili majetkovú škodu vo výške 53,- eur a v zmysle vyhlášky Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR č. 421/2013 Z. z., ktorou sa určuje spoločenská hodnota poľovnej zveri škodu vo výške 1 200,- eur. Páchatel'om boli uložené:

- Páchatel'ovi A:
 - o trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov ktorého výkon mu bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní dvanásť mesiacov,
 - o trest prepadnutia vecí: - opakovacia puška so zameriavacím ďalekohľadom a popruhom na nosenie.

- Páchateľovi B:

- o trest odňatia slobody vo výmere šesť mesiacov, ktorého výkon mu bol podmiennečne odložený na skúšobnú dobu v trvaní dvanásť mesiacov.

Vzhľadom na to, že okrem prípadu prvého trestného rozkazu, ktorý je špecifický súhrnným trestom aj za trestný čin nedovoleného ozbrojovania, boli všetkým páchatelom bez ohľadu na to akým konaním a za akých okolností sa skutku dopustili a či spôsobili škodu uložené tresty v rozmedzí od dvoch do šesť mesiacov, ktoré im boli podmiennečne odložené na skúšobnú dobu jedného roka, možno skonštatovať, že tresty za trestný čin pytlactva⁵⁷ sa pohybujú v spodnej tretine zákonom určenej hranice trestnej sadzby trestu odňatia slobody a vo všetkých sledovaných prípadoch boli podmiennečne odložené. Zároveň boli všetkým páchatelom uložené tresty prepadnutia vecí, ktoré postihli veci, ktoré boli použité alebo určené na spáchanie trestného činu, tak ako to súdom ukladá zákon. Rozdielnosť možno vidieť v prípadoch dvoch páchatelov, ktorý sa dopustili trestného činu pytlactva tým, že zasiahli do výkonu práva poľovníctva tým, že bez povolenia lovili zver a zároveň boli v postavení poľovníka. V prípade prvého páchatela odsúdeného trestným rozkazom 14T/43/2022 bol uložený aj trest zákazu činnosti, v prípade Páchateľa B, ktorý bol ako jeden zo spolupáchateľov odsúdený rozsudkom 4T/29/2022 k uloženiu trestu zákazu činnosti nedošlo, avšak toto môže byť v dôsledku toho, že tento rozsudok schvaľoval dohodu o vine a treste medzi páchatelmi a prokurátorkou a v rámci tejto dohody nebolo uloženie tohto trestu navrhnuté.

Pomocou poskytnutého vyhľadávacieho nástroja zverejnených rozhodnutí súdov uverejneného na webovej stránke MS SR je možné nájsť pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi 2 rozhodnutia, ktoré boli vydané v období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2024, pričom ide o jeden prvostupňový rozsudok, ktorý nebol napadnutý opravnými prostriedkami a jeden trestný rozkaz, ktorý takisto nebol napadnutý opravnými prostriedkami:

1. Rozsudok 5T/17/2023	Okresný súd Nitra z 26. 03. 2024,
2. Trestný rozkaz 1T/94/2021	Okresný súd Galanta z 29. 11. 2021.

V prípade rozsudku 5T/17/2023 Okresný súd Nitra rozhodol, že obžalovaný sa dopustil prečinu neoprávneného nakladania s odpadmi tým, že úmyselne nakladal

⁵⁷ Trestná sadzba trestu odňatia pri základnej skutkovej podstate trestného činu pytlactva je ohraničená hornou hranicou tri roky a nie je ohraničená dolnou hranicou.

s odpadmi v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi a vydal životné prostredie do nebezpečenstva vzniku väčšej škody. Obžalovaný od presne nezistenej doby roku 2017 do dňa 25.03.2019 v rozpore s ustanoveniami zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 312/2018 Z. z. (ďalej len „zákon o odpadoch“), bez súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie, zneškodňovanie, zber odpadov a na nakladanie s nebezpečnými odpadmi vydávaných podľa zákona o odpadoch úmyselne zhromaždil a uložil odpad a v objeme 191 m3 kategorizovaný ako betón o váhe 2,4t, zmesi betónu, tehál, škridiel, obkladového materiálu a keramiky o váhe 11,11 t, drevo o váhe 1,53 t, zemina kamenivo o váhe 83,82 t, stavebné materiály obsahujúce azbest o váhe 0,45 t, zmiešané odpady zo stavieb a demolácií o váhe 53,7 t, biologicky rozložiteľný odpad o váhe 14,05 t, a zmiešané kovy o váhe 0,15 t, čím konal v rozsahu 10 538,61 eura. Páchateľovi bol uložený peňažný trest vo výmere 400,- eur a pre prípad, že by výkon tohto trestu mohol byť úmyselne zmarený náhradný trest odňatia slobody vo výmere štyri mesiace.

V prípade trestného rozkazu 1T/94/2021 Okresný súd Galanta rozhodol, že obvinený sa dopustil prečinu neoprávneného nakladania s odpadmi tým, že nakladal s odpadmi v malom rozsahu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi. V období od presne nezistenej doby do 19.04.2021 v obci, v záhrade rodinného domu a pred domom, v rozpore so zákonom číslo 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších právnych predpisov, rozoberal motorové vozidlá a postupne nazhromaždil odpad a to opotrebované pneumatiky v počte 362 kusov, ktoré sú zaradené v zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky číslo 365/2015 Z. z. do kategórie „O“, t. j. ostatný odpad, staré vozidlo s obsahom prevádzkových kvapalín a nebezpečných dielcov zaradené do kategórie „N“, t. j. nebezpečný odpad, zmesový komunálny odpad zaradený do kategórie „O“, t. j. ostatný odpad a objemný odpad zaradený do kategórie „O“, t. j. ostatný odpad, pričom náklady na odstránenie odpadu predstavujú sumu minimálne 496,- Eur. Tomuto páchatel'ovi boli uložené:

- Súhrnný trest odňatia slobody vo výmere šesťnásť mesiacov, ktorého výkon mu bol podmienene odložený na skúšobnú dobu v trvaní troch rokov,
- trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá každého druhu na dobu troch rokov.

Vzhľadom na pomerne malú veľkosť vzorky dostupných rozhodnutí je náročné prijať akýkoľvek zovšeobecňujúci záver ku sankciám ukladaným za trestný čin neoprávneného nakladania s odpadmi, aj keď za povšimnutie stojí, že rovnako ako v prípade trestného činu pytlactva ani v týchto prípadoch nebol žiadnemu páchatel'ovi uložený nepodmienečný trest odňatia slobody a dokonca jednému páchatel'ovi aj napriek úmyselnému spáchaniu trestného činu nebol trest odňatia slobody uložený ani s podmiennečným odkladom a súd považoval za postačujúci peňažný trest.

Vzhľadom na značný nepomer medzi štatistikou počtu odsúdených vypracovanou na základe údajov zverejnených MS SR a počtom vyhl'adaných rozhodnutí súdov, ktoré takisto zverejňuje MS SR je na mieste položiť otázku, prečo v poskytnutom vyhl'adávacom nástroji nie je možné nájsť relevantnú štatistickú vzorku rozhodnutí súdov, ktoré by boli v sledovanom období vydané v súvislosti s trestnými činmi, za ktoré bolo údajne odsúdených najviac páchatel'ov. Informáciou nápomocnou pri hľadaní odpovede na túto otázku môže byť aj skutočnosť, že v sledovanom období od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2024 je vo vyhl'adávacom nástroji zverejnených 19 466 rozhodnutí zaradených do oblasti právnej úpravy trestné právo podoblasti Všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu, pričom v štatistikách, ktoré MS SR zverejnilo len za obdobie 1. 1. 2020 až 31. 12. 2023 je uvedený počet odsúdených za paragrafy uvedené v šiestej hlave osobitnej časti Trestného zákona pomenovanej Trestné činy všeobecne nebezpečné a proti životnému prostrediu až 20 105. Je síce možné, že tento nepomer vznikol na základe chyby pri vyhodnocovaní zverejnených štatistických údajov alebo vyhl'adávaní zverejnených rozhodnutí a istý nepomer mohli spôsobiť aj rozhodnutia, ktoré odsúdili viacero obžalovaných súčasne, ale vyššia je pravdepodobnosť, že nie všetky rozhodnutia súdov z tohto obdobia sú zverejnené, prípadne ak aj zverejnené sú, nie sú správne kategorizované, čo znemožňuje ich účinné vyhl'adanie. Pravdivosť tohto predpokladu by nebola prekvapivá aj vzhľadom na skutočnosť, že pri skúmaní obdobných rozhodnutí vydaných v takmer totožných trestných veciach nielen z rôznych súdov ale aj od rôznych sudcov v rámci jedného súdu je možné zistiť rôzne odchýlky v použitej terminológii či vo forme akou je rozhodnutie písané a formátované, aj keď splňa zákonné náležitosti.

Zlepšenie štatistického vykazovania, kvality zberu a spracovania údajov ako aj vyššia miera transparentnosti pri zverejňovaní ukončených trestných konaní je základným predpokladom pre lepšiu verejnú kontrolu ako aj motiváciu verejnosti

s dôverou sa obracať na OČTK a nahlasovať environmentálnu trestnú činnosť. Zároveň je to motivujúce pre OČTK svedomitejšie si plniť svoje povinnosti. Zlepšenie odhaľovania a postihovania už zákonom definovaných trestných činov proti životnému prostrediu je o to dôležitejšie, že „*Mnohé oblasti poškodzovania ľudí, ekosystémov a zvierat nie sú v súčasnosti trestné. ... niektoré zo svetovo najškodlivejších environmentálnych praktík sú v skutočnosti stále legálne.*“⁵⁸ Preto je nevyhnutné, aby už v súčasnosti nelegálne praktiky boli odhaľované, postihované a potenciálni páchatelia od nich boli odradzovaní prostredníctvom naplňania funkcií trestného práva, pričom popri odhaľovaní environmentálnej kriminality je priestor aj na odhaľovanie škodlivosti iných konaní, ktoré zatiaľ nenapĺňajú skutkovú podstatu trestného činu a tým inšpirovanie tvorcov legislatívy na jej úpravu a rozšírenie o takto nebezpečné konanie.

⁵⁸ WHITE, R. and D. HECKENBERG. *Green Criminology: An introduction to the study of environmental harm* [Zelená kriminológia: Úvod do štúdia poškodzovania životného prostredia]. s. 291.

Záver

Cieľom diplomovej práce bolo analyzovať legislatívnu úpravu trestných činov proti životnému prostrediu, trestnoprávnych sankcií a zhodnotiť aktuálny stav odhaľovania a postihovania environmentálnej kriminality a aplikované trestnoprávne dôsledky jej páchania v podmienkach SR.

V úvodnej kapitole je priblížená najmä aktuálna legislatívna úprava trestných činov proti životnému prostrediu v slovenskom právnom systéme.

Ďalej práca analyzuje a charakterizuje zákonom dovoľené trestnoprávne následky za spáchanie trestných činov, zásady a obmedzenia ich ukladania. Práca v tejto časti charakterizuje pojem sankcie v trestnom práve a stručne definuje jednotlivé druhy trestov a ochranných opatrení, pričom okrem sankcií ukladaných fyzickým osobám definuje aj sankcie, ktoré možno uložiť páchatel'ovi, ktorým je právnická osoba.

Záverečná kapitola pomocou dostupných štatistík hodnotí incidenciu páchania jednotlivých trestných činov proti životnému prostrediu v podmienkach SR ako aj mieru ich objasňovania a následného obžalovania a odsúdenia ich páchatel'ov. Zároveň táto kapitola prostredníctvom analýzy vybraných rozhodnutí súdov hľadá odpovedať na otázku aké druhy sankcií sú páchatel'om za takéto trestné činy ukladané. Pričom práve v tejto časti práce sa ukazuje, že príslušnými inštitúciami zverejňované štatistické údaje ako aj zverejňovanie rozhodnutí súdov vykazuje určité nedostatky, ktoré znemožňujú efektívne bádanie v tejto oblasti a vedú viac k anekdotickým než vedecky relevantným záverom, čo môže prispievať k skresľovaniu vnímania závažnosti environmentálnej kriminality ako celku a miery jej výskytu v podmienkach SR. Problém skresľovania miery výskytu a závažnosti environmentálnej kriminality je podporený aj aplikačnými problémami policajnej praxe pri vyšetrovaní trestných činov proti životnému prostrediu.

Práca navrhuje zlepšiť zber, spracovanie a zverejňovanie relevantných údajov s cieľom zlepšiť verejnú kontrolu ako aj zvýšiť motiváciu verejnosti nahlasovať a OČTK zisťovať, objasňovať a postihovať environmentálnu kriminalitu a tým prispievať k zákonom deklarovanej snahe o ochranu životného prostredia. Následným odporúčaním je zhodnotenie, či potenciálne (a najmä reálne aplikované) trestnoprávne dôsledky definované v trestnom zákone sú pre páchatel'ov týchto trestných činov postačujúce pre naplnenie ich účelu. V neposlednom rade práca odporúča použiť výsledky zberu údajov z kriminalistického bádania, ktoré odhalí pre životné prostredie závažné nežiadúce

následky konaní, ktoré však aktuálne nenapĺňajú skutkovú podstatu trestných činov definovaných v Trestnom zákone pre potenciálne budúce legislatívne úpravy.

Zoznam bibliografických odkazov

Monografie:

1. CHMELÍK, Jan, Viktor PORADA, František VOLEVECKÝ et al. *Ekologická kriminalita a možnosti jejího řešení. Vysokoškolská učebnice*. Praha: Linde Praha, 2005. 215 s. ISBN 80-7201-543-5.
2. KLÁTIK, Jaroslav, Sergej ROMŽA, Tomáš STRÉMY et al. *Trestné právo hmotné. Osobitná časť. 2. aktualizované vydanie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021. 473 s. ISBN 978-80-7380-846-4.
3. KLÁTIK, Jaroslav, Sergej ROMŽA, Tomáš STRÉMY et al. *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť. 2. aktualizované vydanie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. 453 s. ISBN 978-80-7380-824-2.
4. KYPTA, Pavel a Marián SCHWARZ. *Environmentálne aspekty v kriminalistike a kriminológii. Vysokoškolská učebnica*. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, 2019. 284 s. ISBN 978-80-228-3182-6.
5. SPAPENS, Toine, Rob WHITE, Daan van UHM et al. (eds.). *Green Crimes and Dirty Money [Zelené trestné činy a špinavé peniaze]*. London: Routledge, 2018. 273 s. ISBN 978-0-367-89905-9.
6. TITLOVÁ, Marcela. *Trestnoprávne sankcie ukladané fyzickým osobám*. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2018. 255 s. ISBN 978-80-8168-884-3.
7. WHITE, Rob. *Crimes Against Nature [Zločiny proti prírode]*. London: Routledge, 2013. 313 s. ISBN 978-1-843-92361-9.
8. WHITE, Rob. *Theorising Green Criminology: Selected Essays [Teoretizovanie zelenej kriminológie: vybrané eseje]*. London: Routledge, 2022. 273 s. ISBN 978-0-367-77611-4.
9. WHITE, Rob. *Transnational Environmental Crime: Toward an eco-global criminology [Nadnárodná environmentálna trestná činnosť: k ekologickej globálnej kriminológii]*. London: Routledge, 2011. 182 s. ISBN 978-1-84392-802-7.
10. WHITE, Rob and Diane HECKENBERG. *Green Criminology: An introduction to the study of environmental harm [Zelená kriminológia: Úvod do štúdia poškodzovania životného prostredia]*. London: Routledge, 2014. 344 s. ISBN 978-0-415-63210-2.

Články:

1. KLINDA, Jozef. Trestné činy proti životnému prostrediu. *Enviromagazín*. Banská Bystrica: Slovenská agentúra životného prostredia, 2018, roč. XXIII., č. 5, s. 10. ISSN 1335-1877.

Elektronické:

1. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Prehľad o stíhaných a obžalovaných osobách podľa paragrafov. *Štatistický prehľad trestnej a netrestnej činnosti za rok 2020* [online]. Bratislava: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, 2021 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky/statisticky-prehľad-trestnej-a-netrestnej-cinnosti-za-rok-2020/>
2. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Prehľad o stíhaných a obžalovaných osobách podľa paragrafov. *Štatistický prehľad trestnej a netrestnej činnosti za rok 2021* [online]. Bratislava: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, 2022 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky/statisticky-prehľad-trestnej-a-netrestnej-cinnosti-za-rok-2021/>
3. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Prehľad o stíhaných a obžalovaných osobách podľa paragrafov. *Štatistický prehľad trestnej a netrestnej činnosti za rok 2022* [online]. Bratislava: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, 2023 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky/statisticky-prehľad-trestnej-a-netrestnej-cinnosti-za-rok-2022/>
4. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Prehľad o stíhaných a obžalovaných osobách podľa paragrafov. *Štatistický prehľad trestnej a netrestnej činnosti za rok 2023* [online]. Bratislava: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, 2024 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky/statisticky-prehľad-trestnej-a-netrestnej-cinnosti-za-rok-2023/>
5. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Prehľad o stíhaných a obžalovaných osobách podľa paragrafov. *Štatistický prehľad trestnej a netrestnej činnosti za rok 2024* [online]. Bratislava: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, 2024 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://www.genpro.gov.sk/statistiky/statisticky-prehľad-trestnej-a-netrestnej-cinnosti-za-rok-2024/>
6. KOPOREC, Ondrej. *Aplikačné problémy trestných činov proti životnému prostrediu v policajnej praxi*. [online] Bratislava: Prezídium Policajného zboru úrad kriminálnej polície odbor odhaľovania nebezpečných materiálov

- a environmentálnej kriminality, [cit-2-3-2025]. Dostupné na: https://ja-sr.sk/files/Aplikacne_problemy_TC_proti_ZP_v_policialnej_praxi.pdf
7. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2020. *Štatistika kriminality za rok 2020 podľa §* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2020 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2020_xml
 8. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2021. *Štatistika kriminality za rok 2021 podľa §* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2021 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_SR_za_rok_2021_xml
 9. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2022. *Štatistika kriminality za rok 2022 podľa §* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2022 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_SR_za_rok_2022_xml
 10. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2023. *Štatistika kriminality za rok 2023 podľa §* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2023 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: https://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2023_xml
 11. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2024. *Štatistika kriminality za rok 2024 podľa §* [online]. Bratislava: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2024 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-za-rok-2024-xml>
 12. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. *Rozhodnutia* [online]. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2025 [cit. 2025-2-3]. Dostupné na: https://www.justice.gov.sk/sudy-a-rozhodnutia/sudy/rozhodnutia/?pageNum=1&size=10&sortProperty=datum_vydania_rozhodnutia&sortDirection=DESC

13. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Štatistická ročenka 2020. *Trestná agenda* [online]. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2021 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://web.ac-mssr.sk/statisticka-rocenka-2020/>
14. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Štatistická ročenka 2021. *Trestná agenda* [online]. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2022 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://web.ac-mssr.sk/statisticka-rocenka-2021/>
15. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Štatistická ročenka 2022. *Trestná agenda* [online]. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2023 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://web.ac-mssr.sk/statisticka-rocenka-2022/>
16. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Štatistická ročenka 2023. *Trestná agenda* [online]. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, 2024 [cit. 2025-1-3]. Dostupné na: <https://web.ac-mssr.sk/statisticka-rocenka-2023/>
17. VRTÍKOVÁ, Karin. Detencia. *zakony.judikaty.info* [online]. Snina: EURO-BRANCH, [cit. 2025-2-10]. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-300/2005/paragraf-81/komentar/781>
18. VRTÍKOVÁ, Karin. Nedbanlivostné porušovanie ochrany vôd a ovzdušia. *zakony.judikaty.info* [online]. Snina: EURO-BRANCH, [cit. 2025-2-10]. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-300/2005/paragraf-304/komentar/1014>
19. VRTÍKOVÁ, Karin. Neoprávnená výroba a nakladanie s látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu. *zakony.judikaty.info* [online]. Snina: EURO-BRANCH, [cit. 2025-2-10]. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-300/2005/paragraf-304a/komentar/1015>
20. VRTÍKOVÁ, Karin. Trest domáceho väzenia. *zakony.judikaty.info* [online]. Snina: EURO-BRANCH, [cit. 2025-2-10]. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-300/2005/paragraf-53/komentar/747>
21. VRTÍKOVÁ, Karin. Trest zákazu pobytu. *zakony.judikaty.info* [online]. Snina: EURO-BRANCH, [cit. 2025-2-10]. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-300/2005/paragraf-62/komentar/756>

22. VRTÍKOVÁ, Karin. Trest zákazu účasti na verejných podujatiach. *zakony.judikaty.info* [online]. Snina: EURO-BRANCH, [cit. 2025-2-10]. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-300/2005/paragraf-62a/komentar/757>
23. VRTÍKOVÁ, Karin. Týranie zvierat. *zakony.judikaty.info* [online]. Snina: EURO-BRANCH, [cit. 2025-2-10]. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-300/2005/paragraf-305a/komentar/1017>
24. VRTÍKOVÁ, Karin. Zanedbanie starostlivosti o zviera. *zakony.judikaty.info* [online]. Snina: EURO-BRANCH, [cit. 2025-2-10]. Dostupné na: <https://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-300/2005/paragraf-305b/komentar/1018>

Rozsudky:

1. NM-15T/21/2023.
2. 1T/78/2023.
3. 0T/187/2023
4. 14T/43/2022
5. 4T/29/2022
6. 5T/17/2023
7. 1T/94/2021

Legislatívne:

1. *Dôvodová správa k zákonu č. 117/2023 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.*
2. *Dôvodová správa k zákonu č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.*
3. *Dôvodová správa k zákonu č. 40/2024 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.*
4. *Nariadenie vlády č. 199/2005 Z. z. o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty.*
5. *Pozmeňujúci návrh poslankyne NR SR Petry Krištúfkovej k návrhu poslancov NR SR B. Kollára, J. Šimka a I. Kašpera na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (tlač 1357).*

6. *Správa Ústavnoprávneho výboru NR SR o prerokovaní návrhu poslancov NR SR Z. Plevíkovej, M. Čellára a I. Ševčíka na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 487) v druhom čítaní.*
7. *Vyhláška Ministra spravodlivosti č. 123/1967 o tom, čo sa podľa Trestného zákona považuje za nákazlivé choroby domácich alebo iných hospodársky dôležitých zvierat.*
8. *Zákon č. 117/2023 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.*
9. *Zákon č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov.*
10. *Zákon č. 174/2015 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*
11. *Zákon č. 216/2018 Z. z. o rybárstve a o doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.*
12. *Zákon č. 262/2011 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.*
13. *Zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*
14. *Zákon č. 288/2020 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.*
15. *Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon.*
16. *Zákon č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti.*
17. *Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník.*
18. *Zákon č. 40/2024 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.*
19. *Zákon č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.*
20. *Zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*
21. *Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.*

22. *Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*
23. *Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov.*

Prílohy

Tabuľka 1: Počty zistených a objasnených trestných činov podľa paragrafov za roky 2020 - 2024⁵⁹

	§ 300	§ 301	§ 302	§ 302a	§ 303	§ 304	§304a
	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO
2020	28/3/4	26/1/0	385/51/45	0/0/0	3/0/0	2/1/0	1/1/0
2021	27/1/4	17/0/3	421/53/58	0/0/0	8/1/0	2/1/0	0/0/0
2022	15/1/4	31/5/0	326/26/36	0/0/0	1/0/0	7/0/0	0/0/0
2023	14/0/1	10/0/4	343/32/81	0/0/0	5/0/0	4/0/0	0/0/0
2024	17/1/0	6/0/0	283/39/43	0/0/0	2/0/0	2/0/1	0/0/0
Spolu	101/6/13	90/6/7	1758/201/263	0/0/0	19/1/0	17/2/1	1/1/0

	§ 305	§ 305a	§ 305aa	§ 305b	§ 305c
	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO
2020	214/156/11	10/0/0	-	0/0/0	0/0/0
2021	123/85/16	99/25/3	-	3/1/0	0/0/0
2022	83/35/4	122/25/1	-	2/0/1	0/0/0
2023	62/24/9	134/30/10	0/0/0	2/2/1	1/0/0
2024	49/15/7	121/22/6	0/0/0	5/1/0	1/0/0
Spolu	531/315/47	486/102/20	0/0/0	12/4/2	2/0/0

	§ 306	§ 307	§ 308	§ 309	§ 310
	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO	Z/O/DO
2020	154/34/19	1/0/0	0/0/0	0/0/0	305/174/4
2021	178/44/21	0/0/0	0/0/0	0/0/0	222/116/8
2022	128/24/22	0/0/0	0/0/0	0/0/0	172/61/4
2023	184/35/29	0/0/0	0/0/0	0/0/0	166/65/11
2024	99/9/15	0/0/0	1/0/0	0/0/0	161/71/5
Spolu	743/146/106	1/0/0	1/0/0	0/0/0	1026/487/32

⁵⁹ Spracované podľa Štatistiky kriminality v SR za jednotlivé roky dostupné na webe Ministerstva vnútra SR [<https://www.minv.sk/?statistika-kriminality-v-slovenskej-republike-csv>]. V prípade, že daný trestný čin/§ sa k 31.12. v danom roku nenachádzal v Trestnom zákone, je uvedený údaj „-“.

Tabuľka 2: Počty obžalovaných osôb podľa paragrafov za roky 2020 - 2024⁶⁰

	§ 300	§ 301	§ 302	§ 302a	§ 303	§ 304	§ 304a
1.1.-31.12.2020	8	2	70	0	0	0	1
1.1.-31.12.2021	4	1	58	0	0	0	0
1.1.-31.12.2022	15	1	65	0	2	0	0
1.1.-31.12.2023	7	0	75	0	0	1	0
1.1.-30.11.2024	13	3	64	0	0	0	0
Spolu	47	7	332	0	2	1	1

	§ 305	§ 305a	§ 305aa	§ 305b	§ 305c
1.1.-31.12.2020	60	0	-	0	0
1.1.-31.12.2021	65	0	-	0	0
1.1.-31.12.2022	26	0	-	0	0
1.1.-31.12.2023	36	25	0	1	0
1.1.-30.11.2024	12	24	1	0	0
Spolu	199	49	1	1	0

	§ 306	§ 307	§ 308	§ 309	§ 310
1.1.-31.12.2020	45	0	0	0	130
1.1.-31.12.2021	53	0	0	0	91
1.1.-31.12.2022	36	0	0	0	62
1.1.-31.12.2023	38	0	0	0	68
1.1.-30.11.2024	34	0	0	0	61
Spolu	206	0	0	0	412

⁶⁰ Spracované podľa Štatistického prehľadu trestnej a netrestnej činnosti za jednotlivé roky dostupné na webe Generálnej prokuratúry SR [<https://www.genpro.gov.sk/statistiky/>]. Informácie k roku 2024 sú v čase tvorby dostupné len k 30.11.2024. V prípade, že daný trestný čin/§ sa k 31.12. v danom roku nenachádzal v Trestnom zákone, je uvedený údaj „-“.

Tabuľka 3: Počty odsúdených osôb podľa § za roky 2020 - 2023⁶¹

	§ 300	§ 301	§ 302	§ 302a	§ 303	§ 304	§ 304a
2020	7	6	48	0	0	0	1
2021	0	3	59	0	0	1	0
2022	5	0	64	0	0	0	0
2023	9	1	44	0	0	1	0
Spolu	21	40	215	0	0	2	1

	§ 305	§ 305a	§ 305aa	§ 305b	§ 305c
2020	58	-	-	-	-
2021	63	10	-	0	0
2022	41	21	-	0	0
2023	28	28	-	1	0
Spolu	190	59	-	1	0

	§ 306	§ 307	§ 308	§ 309	§ 310
2020	29	3	0	0	125
2021	36	0	0	0	94
2022	32	0	0	0	73
2023	32	0	0	0	66
Spolu	129	3	0	0	358

⁶¹ Spracované podľa údajov zverejnených v časti Trestná agenda Štatistickej ročenky MS SR za jednotlivé roky. V čase písania práce neboli k dispozícii údaje za rok 2024 V prípade, že daný trestný čin/§ sa v danom roku nenachádzal v zverejnenej štatistike (ešte sa nenachádzal v trestnom zákone, bol inak zaradený v systematike – pod iným číslom paragrafu, alebo v ňom bol príliš krátko na to, aby prišlo k zavŕšeniu trestného stíhania odsúdením už v danom roku), je uvedený údaj „-“.